

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2015,

kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna občanského zákoníku

Čl. I

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, se mění takto:

1. § 35 zní:

„§ 35

Nezletilý, který dovršil patnáct let, se může zavázat k výkonu závislé práce podle jiného právního předpisu. Jako den nástupu do práce nesmí být sjednán den, který by předcházel dni, kdy nezletilý ukončí povinnou školní docházku.“.

2. § 59 zní:

„§ 59

(1) Soud může svéprávnost omezit v souvislosti s určitou záležitostí na dobu nutnou pro její vyřízení, nebo na jinak určenou určitou dobu, nejdéle však na tři roky. Je-li zjevné, že se stav člověka v této době nezlepší, může soud svéprávnost omezit na dobu delší, nejdéle však na pět let.

(2) Uplynutím doby omezení svéprávnosti právní účinky omezení zanikají. Zahájí-li se však v této době řízení o prodloužení doby omezení, trvají právní účinky původního rozhodnutí až do nového rozhodnutí, nejdéle však jeden rok.“.

3. V § 113 odst. 2 se slova „pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům“ zrušují.

4. § 115 až 117 se zrušují.

5. V § 441 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Vyžaduje-li se pro právní jednání forma veřejné listiny, postačí, bude-li plná moc k tomuto právnímu jednání udělena v písemné formě s úředně ověřeným podpisem.“.

6. V § 709 se na konci odstavce 3 doplňuje věta „Nabytí podílu nezakládá účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev.“.

7. V § 901 odst. 1 se slovo „úpadku“ nahrazuje slovem „konkursu“.

8. V § 1451 větě první se slovo „vznikne“ nahrazuje slovy „je zřízen“.

9. V § 1451 se věta poslední zrušuje.

10. V § 1451 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňují se odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) Svěřenský fond vzniká dnem zápisu do evidence svěřenských fondů.

(3) Byl-li však svěřenský fond zřízen pořízením pro případ smrti, vznikne smrtí zůstavitele. Do evidence svěřenských fondů se zapíše po svém vzniku.“.

11. V § 1452 odst. 2 písm. e) se slovo „a“ zrušuje.

12. V § 1452 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje slovem „, a“ a doplňuje se písmeno g), které zní:

„g) počet svěřenských správců a způsob jejich jednání.“.

13. V § 1457 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Jmenování nebo jiné určení obmyšleného svěřenského fondu zřízeného k soukromému účelu je účinné dnem, kdy byl obmyšlený zapsán do evidence svěřenských fondů.“.

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 4.

14. Na konci § 1474 se doplňuje věta „Svěřenský správce podá návrh na výmaz svěřenského fondu z evidence svěřenských fondů do třiceti dnů od zániku svěřenského fondu.“.

15. V § 1537 se věta poslední zrušuje.

16. V § 2254 odst. 1 se slovo „šestinásobek“ nahrazuje slovem „trojnásobek“.

17. V § 3025 odst. 2 se čárka za slovy „Odborová organizace“ nahrazuje slovem „a“ a slova „,a jejich pobočné organizace“ se zrušují.

18. V § 3033 odst. 1 se slovo „tří“ nahrazuje slovem „pět“.

19. V § 3046 se čárka za slovy „odborové organizace“ nahrazuje slovem „a“ a slova „, mezinárodní odborové organizace a jejich pobočné organizace“ se zrušují.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Vyžaduje-li se přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona pro právní jednání, k němuž dojde po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, forma veřejné listiny, postačí, vyhovuje-li forma plné moci k tomuto právnímu jednání požadavkům zákona č. 89/2012 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

2. Svěřenský fond, který vznikl přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se zapíše do evidence svěřenských fondů do šesti měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Nebude-li návrh na zápis podán v této lhůtě, správa svěřenského fondu zanikne.

3. Obmyšlený svěřenského fondu zřízeného k soukromému účelu, který vznikl přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud byl jmenován nebo jinak určen přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se zapíše do evidence svěřenských fondů do šesti měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Nebude-li návrh na zápis podán v této lhůtě, účinky jeho jmenování nebo jiného určení zanikají.

4. Zahájí-li se ve lhůtě podle bodu 2 nebo 3 řízení o jmenování svěřenského správce, neskončí tato lhůta dříve než za šest měsíců ode dne, kdy byl svěřenský správce jmenován.

5. Spolek a společenství vlastníků vzniklé do 31. prosince 2013 nejsou ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona povinny uvést označení právní formy ve svém názvu do souladu s požadavky § 132 odst. 2, § 216 a § 1200 odst. 2 písm. a) zákona č. 89/2012 Sb.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o soudních poplatcích

Čl. III

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 271/1992 Sb., zákona č. 273/1994 Sb., zákona č. 36/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 241/2000 Sb., zákona č. 255/2000 Sb., zákona č. 451/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 555/2004 Sb., zákona č. 628/2004 Sb., zákona č. 357/2005 Sb., zákona č. 72/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 159/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 216/2008 Sb., zákona č. 123/2008 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 217/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 218/2011 Sb., zákona č. 303/2011 Sb., zákona č. 19/2012 Sb., zákona č. 202/2012 Sb., zákona č. 457/2011 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 404/2012 Sb., zákona č. 167/2013 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 293/2013 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 335/2014 Sb., zákona č. 87/2015 Sb. a zákona č. .../.... Sb., se mění takto:

1. V § 11 odst. 1 písm. k) se slova „a jejich pobočné organizaci“ zrušují.
2. V § 11 odst. 1 písm. l) se za slovo „osoby“ vkládají slova „nebo svěřenského fondu“.
3. V § 11 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno o), které zní: „o) zápisu svěřenského fondu do veřejného rejstříku nebo jeho změny.“.
4. Za § 16 se vkládá nový § 16a, který zní:

„§ 16a

Pro účely tohoto zákona se za veřejný rejstřík považuje i evidence svěřenských fondů.“.

ČÁST TŘETÍ
Změna notářského řádu
Čl. IV

V § 65 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zákona č. 303/2013 Sb., se odstavec 3 zrušuje.

ČÁST ČTVRTÁ
Změna zákoníku práce
Čl. V

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 362/2007 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 116/2008 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 294/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 382/2008 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 320/2009 Sb., zákona č. 326/2009 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 180/2011 Sb., zákona č. 185/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 367/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 466/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 385/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 155/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 101/2014 Sb., zákona č. 182/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 328/2014 Sb. a zákona č. 205/2015 Sb., se mění takto:

1. § 56a se včetně nadpisu zrušuje.
2. V § 77 se odstavce 5 a 6 zrušují.

ČÁST PÁTÁ
Změna zákona o základních registrech
Čl. VI

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění zákona č. 100/2010 Sb., zákona č. 424/2010 Sb., zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb. a zákona č. 312/2013 Sb., se mění takto:

1. V § 25 úvodní části ustanovení se slovo „Subjektem“ nahrazuje slovem „Subjekty“, slovo „němž“ se nahrazuje slovem „nichž“ a slovo „je“ se nahrazuje slovem „jsou“.
2. V § 25 se za písmeno f) vkládá nové písmeno g), které zní:
„g) svěrenský fond,“.
3. V § 25 závěrečné části ustanovení se slova „je zapsána“ nahrazují slovy „jsou zapsány“.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o zvláštních řízeních soudních

Čl. VII

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., se mění takto:

1. V § 38 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Rozhoduje-li soud o prodloužení doby omezení svéprávnosti a je-li zjevné, že stav posuzovaného se oproti rozhodnutí o omezení svéprávnosti či poslednímu rozhodnutí o prodloužení nezměnil, může upustit od provedení důkazu novým znaleckým posudkem a výsledkem znalce a nahradit jej jiným důkazem, zejména písemnou zprávou ošetřujícího lékaře ve spojení s naposledy vypracovaným znaleckým posudkem; výsledek znalce, který jej vypracoval, se v takovém případě nevyžaduje.“.

2. V § 164 se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Zjistí-li se podle dosavadních výsledků řízení, že pořízením pro případ smrti byl zřízen svěřenský fond, soud vyrozumí usnesením svěřenského správce, je-li znám; odstavec 1 věta první se použije přiměřeně. Opis tohoto usnesení zašle soud bez zbytečného odkladu tomu, kdo vede evidenci svěřenských fondů. Usnesení podle věty první obsahuje dosud známé údaje, které se podle jiného zákona zapisují o svěřenském fondu do evidence svěřenských fondů.“.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Čl. VIII

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., se mění takto:

1. Na konci názvu zákona se doplňují slova „a o evidenci svěřenských fondů“.

2. V § 7 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Ministerstvo financí uveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup informace o svěřenských fondech zapsaných v České republice zahrnující

a) označení svěřenského fondu,

b) den vzniku svěřenského fondu, den jeho zrušení nebo zániku správy s uvedením právního důvodu a den jeho zániku,

c) identifikační číslo svěřenského fondu,

d) účel svěřenského fondu a

e) jméno a doručovací adresu každého svěřenského správce, jde-li o fyzickou osobu, jméno a adresu sídla, jde-li o právnickou osobu, spolu s uvedením způsobu, jakým jedná, a den vzniku a zániku funkce.“.

Dosavadní odstavec 2 se označuje jako odstavec 3.

3. V § 7 odst. 3 se slova „odstavci 1“ nahrazují slovy „odstavcích 1 a 2“.

4. V § 26 odst. 1 písm. b) se slova „a pobočné organizace odborové organizace, mezinárodní odborové organizace, organizace zaměstnavatelů a mezinárodní organizace zaměstnavatelů (dále jen „pobočný spolek“)" zrušují.

5. V části první se za hlavu III vkládá nová hlava IV, která včetně nadpisů a poznámky pod čarou č. 2 zní:

„HLAVA IV EVIDENCE SVĚŘENSKÝCH FONDŮ

§ 65a

(1) Na evidenci svěřenských fondů se ustanovení tohoto zákona o veřejném rejstříku použijí obdobně.

(2) Do evidence svěřenských fondů se zapisují

a) svěřenské fondy a

b) svěřenské fondy nebo obdobná zařízení, která se řídí právem jiného státu, působící na území České republiky (dále jen „zahraniční svěřenský fond“).

(3) Na svěřenský fond se ustanovení tohoto zákona o zapsané osobě použijí obdobně. Práva a povinnosti stanovené tímto zákonem zapsané osobě vykonává ve vztahu ke svěřenskému fondu svěřenský správce. Kde se v tomto zákoně stanoví o členu orgánu právnické osoby, rozumí se tím i svěřenský správce.

(4) Nezjedná-li svěřenský správce na výzvu soudu podle § 9 odst. 1 věty první nápravu, může soud i bez návrhu, je-li takový postup v zájmu ochrany třetích osob, rozhodnout o zrušení svěřenského fondu. Neodstraní-li svěřenský správce nedostatky ani ve stanovené lhůtě, vyrozumí soud před zahájením řízení o zrušení svěřenského fondu o této skutečnosti zakladatele, obmyšleného a další osobu oprávněnou k výkonu dohledu nad správou svěřenského fondu a poskytne jim přiměřenou lhůtu k nápravě.

(5) Ustanovení § 14 a části první hlavy III se nepoužijí.

§ 65b

Návrh na zápis zřízeného svěřenského fondu do evidence svěřenských fondů podává svěřenský správce.

§ 65c

Návrh na změnu nebo výmaz zápisu může podat svěřenský správce.

§ 65d

Skutečnosti zapisované do evidence svěřenských fondů

(1) Do evidence svěřenských fondů se zapíše

a) označení svěřenského fondu,

b) účel svěřenského fondu, popřípadě také předmět činnosti, podnikání nebo vedlejší hospodářské činnosti, je-li vykonávána,

c) den vzniku a zániku svěřenského fondu,

d) identifikační číslo svěřenského fondu, které mu přidělí rejstříkový soud; identifikační číslo svěřenského fondu poskytne rejstříkovému soudu správce základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci²⁾,

e) jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je svěřenským správcem, byl-li jmenován nebo jinak určen; je-li správcem fyzická osoba, datum narození a rodné číslo, bylo-li jí přiděleno,

f) počet svěřenských správců a způsob, jakým jednají,

g) jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je zakladatelem; je-li zakladatelem fyzická osoba, datum narození a rodné číslo, bylo-li jí přiděleno,

h) jde-li o svěřenský fond zřízený za soukromým účelem, jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je obmyšleným; je-li obmyšleným fyzická osoba, datum narození a rodné číslo, bylo-li jí přiděleno; nebyl-li obmyšlený určen nebo jde-li o svěřenský fond zřízený k veřejně prospěšnému účelu, způsob, jak bude obmyšlený určen,

i) jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, další osoby oprávněné k výkonu dohledu nad správou svěřenského fondu; jde-li o fyzickou osobu, také datum narození a rodné číslo, bylo-li jí přiděleno,

j) údaj o tom, že byl převeden závod nebo jeho část nebo byl dán do zástavy, nájmu nebo propachtován, a popřípadě údaj o zániku závazků z těchto smluv a usnesení soudu o nabytí závodu nebo jeho části děděním,

k) další skutečnost, o které to stanoví tento nebo jiný zákon, nebo jiná důležitá skutečnost, o jejíž zápis požádá svěřenský správce, a

l) den, k němuž byl zápis proveden.

(2) Do evidence svěřenských fondů se o skutečném majiteli svěřenského fondu zapíše

a) jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu,

b) datum narození a rodné číslo, bylo-li mu přiděleno,

c) státní příslušnost, a

d) údaj o skutečnosti, jíž je založeno postavení skutečného majitele.

Skutečným majitelem se rozumí skutečný majitel podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

CELEX: 32015L0849 (čl. 31)

§ 65e

(1) Údaje o osobách uvedených v § 65d odst. 1 písm. g) až i) a § 65d odst. 2 se neuvádějí v opisu z evidence svěřenských fondů ani se neuveřejňují, ledaže byl ke zpřístupnění dán souhlas; ustanovení § 12 věta druhá se použije obdobně. Je-li svěřenský správce fyzickou osobou, neuvádějí se v opisu z evidence svěřenských fondů ani se neuveřejňují údaje o jeho bydlišti a datu narození nebo rodném čísle; vždy se však uveřejní jeho doručovací adresa.

(2) Jsou-li údaje, které se podle odstavce 1 neuvádějí v opisu z evidence svěřenských fondů ani se neuveřejňují, uvedeny v listinách zakládaných do sbírky listin, tyto listiny se neuveřejňují.

(3) Úplný opis zápisu nebo listiny podle § 3 až 5 může obdržet pouze svěřenský správce nebo ten, kdo na tom má právní zájem, a § 2 odst. 2 se nepoužije. Ministerstvo spravedlnosti umožní dálkový přístup k těmto údajům také

a) soudu pro účely soudního řízení,

b) orgánům činným v trestním řízení pro účely trestního řízení a státnímu zastupitelství též pro účely výkonu jiné než trestní působnosti,

c) správci daně, poplatku nebo jiného obdobného peněžitého plnění pro účely výkonu jejich správy,

d) zpravodajské službě pro účely plnění úkolů podle zákona, který upravuje činnost zpravodajských služeb,

e) Finančnímu analytickému úřadu, České národní bance a dalším orgánům při výkonu činností podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo zákona o provádění mezinárodních sankcí za účelem udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu,

f) České národní bance při výkonu dohledu nad osobami působícími na finančním trhu a při výkonu činností podle zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu,

g) Národnímu bezpečnostnímu úřadu, Ministerstvu vnitra nebo zpravodajské službě pro účely bezpečnostního řízení podle zákona, který upravuje ochranu utajovaných informací a bezpečnostní způsobilost,

h) Nejvyššímu kontrolnímu úřadu pro účely výkonu jeho působnosti podle jiného právního předpisu,

i) exekutorovi pro účely exekučního řízení,

j) insolvenčnímu správci pro účely insolvenčního řízení, a

k) povinné osobě v souvislosti s prováděním identifikace a kontroly klienta podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

(4) Ministerstvo spravedlnosti umožní přístup podle odstavce 3 věty druhé, bude-li zjiitelná identita konkrétních fyzických osob, které k údajům mohou přistupovat. Podmínky přístupu k údajům stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.

(5) Za umožnění přístupu podle odstavce 3 písm. k) náleží náhrada nákladů. Výše této náhrady nesmí překročit hodnotu skutečně vynaložených nákladů spojených s provozem a aktualizací aplikace umožňující přístup podle věty první. Výši náhrady nákladů a další podrobnosti stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.

CELEX: 32015L0849 (čl. 31)

§ 65f

Do evidence svěřenských fondů se zapíše také

a) den zrušení nebo zániku správy svěřenského fondu, s uvedením právního důvodu,

b) zahájení insolvenčního řízení,

- c) omezení práva nakládat s majetkovou podstatou na základě rozhodnutí insolvenčního soudu,
- d) prohlášení konkursu,
- e) jméno a sídlo insolvenčního správce,
- f) rozhodnutí soudu o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem závodu nebo jeho části nebo exekuční příkaz na prodej závodu nebo jeho části, jakož i rozhodnutí soudu o zastavení výkonu tohoto rozhodnutí nebo rozhodnutí o zastavení exekuce nebo sdělení, že exekuce skončila jinak než zastavením, včetně důvodu rozhodnutí, a
- g) právní důvod výmazu svěřenského fondu.

§ 65g

Skutečnosti zapisované do evidence svěřenských fondů o zahraničním svěřenském fondu

Do evidence svěřenských fondů se o zahraničním svěřenském fondu zapíše

- a) označení zahraničního svěřenského fondu,
- b) právo státu, kterým se zahraniční svěřenský fond řídí, a přikazuje-li toto právo zápis, také evidence, do které je zapsán, a číslo zápisu,
- c) účel zahraničního svěřenského fondu, popřípadě také předmět činnosti, podnikání nebo vedlejší hospodářské činnosti, je-li vykonávána,
- d) zapisované údaje požadované tímto zákonem u svěřenského správce,
- e) zrušení zahraničního svěřenského fondu,
- f) prohlášení konkursu nebo zahájení jiného obdobného řízení týkajícího se zahraničního svěřenského fondu a
- g) ukončení činnosti zahraničního svěřenského fondu v České republice.“.

Dosavadní hlava IV se označuje jako hlava V.

---

²⁾ Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

6. V § 66 písm. a) se za slovo „vydán,“ vkládají slova „statut svěřenského fondu,“.

7. V § 66 písm. a) se slova „nebo jejich pobočné organizace“ zrušují.

8. V § 66 se na konci textu písmene b) doplňují slova „, rozhodnutí o jmenování, odvolání nebo doklad o jiném ukončení funkce svěřenského správce“.

9. V § 66 se na konci textu písmene d) doplňují slova „, rozhodnutí o zrušení svěřenského fondu, doklad o jiném důvodu skončení správy svěřenského fondu, rozhodnutí, že majetek svěřenského fondu bude převeden do jiného svěřenského fondu nebo do vlastnictví právnické osoby“.

10. V § 66 písm. k) se za slovo „osob“ vkládají slova „ve vztahu k zapsané osobě, svěřenskému správci nebo majetku ve svěřenském fondu“.

11. V § 66 se na konci textu písmene p) doplňují slova „, rozhodnutí podle písmene o) týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce postižením závodu nebo jeho části ve svěřenském fondu“.

12. V § 66 se na konci textu písmene t) doplňují slova „, rozhodnutí soudu o nahrazení původního účelu veřejně prospěšného svěřenského fondu podobným účelem,“.

13. V § 66 písm. w) slovo „smlouva“ nahrazuje slovem „smlouvu“.

14. V § 66 se na konci textu písmene w) doplňují slova „, smlouvu nebo jiný doklad o zvýšení majetku ve svěřenském fondu zřízeném za soukromým účelem, k němuž došlo jinak než z výnosů majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn“.

15. Za část třetí se vkládá nová část čtvrtá, která včetně nadpisu zní:

„ČÁST ČTVRTÁ

ŘÍZENÍ VE VĚCECH EVIDENCE SVĚŘENSKÝCH FONDŮ A ZÁPIS NOTÁŘEM

§ 118a

(1) Nestanoví-li se v této části jinak, použijí se pro řízení ve věcech evidence svěřenských fondů a pro zápis notářem obdobně ustanovení části druhé a třetí tohoto zákona, není-li to z povahy věci vyloučeno.

(2) K řízení o návrhu na zápis je příslušný krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud svěřenského správce. K provedení prvního zápisu svěřenského fondu, který byl zřízen pořízením pro případ smrti, a k řízení o návrhu na další zápis týkající se tohoto svěřenského fondu je příslušný krajský soud, v jehož obvodu je soud, u něhož je vedeno řízení o pozůstalosti.

(3) Účastníkem řízení je osoba, která podala návrh na zápis, k němuž je oprávněna podle tohoto nebo jiného zákona, a svěřenský správce.

(4) Zápis svěřenského fondu, který byl zřízen pořízením pro případ smrti, provede rejstříkový soud na podkladě usnesení soudu vydaného v řízení o pozůstalosti poté, co bylo zjištěno, že byl zřízen svěřenský fond, aniž by vydával rozhodnutí o povolení zápisu.

(5) Předseda senátu může uložit pořádkovou pokutu podle § 104 svěřenskému správci. Tato pokuta nepostihuje majetek ve svěřenském fondu.

(6) Neplní-li svěřenský správce povinnosti podle § 104 opakovaně nebo může-li takové neplnění mít závažné důsledky pro třetí osoby a je na tom právní zájem, může soud i bez návrhu zahájit řízení o zrušení svěřenského fondu; soud na tuto skutečnost svěřenského správce upozorní a poskytne mu přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků. Neodstraní-li svěřenský správce nedostatky ani v této lhůtě, vyrozumí soud před zahájením řízení o zrušení svěřenského fondu o této skutečnosti zakladatele, obmyšleného a další osobu oprávněnou k výkonu dohledu nad správou svěřenského fondu a poskytne jim přiměřenou lhůtu k nápravě.“.

Dosavadní část čtvrtá se označuje jako část pátá.

16. V § 121 odst. 1 se za slovy „mezinárodní odborová organizace“ slova „a jejich pobočné organizace“ zrušují.

17. V § 121 odst. 1 se za slovy „mezinárodní organizace zaměstnavatelů“ slova „a jejich pobočné organizace“ zrušují.

18. V § 121 odst. 3 se za slovy „mezinárodní odborové organizace“ slova „a jejich pobočných organizací“ zrušují.

19. V § 121 odst. 3 se za slovy „mezinárodní organizace zaměstnavatelů“ slova „a jejich pobočných organizací“ zrušují.

20. V § 125 odst. 2 se za slovy „mezinárodní odborové organizaci“ slova „a její pobočné organizaci“ zrušují.

21. V § 125 odst. 2 se za slovy „mezinárodní organizaci zaměstnavatelů“ slova „a její pobočné organizaci“ zrušují.“.

ČÁST OSMÁ

Účinnost

Čl. IX

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2016.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. Obecná část

1. Platný právní stav, hlavní principy a posouzení nezbytnosti navrhované právní úpravy, včetně zhodnocení současného stavu a dopadů navrhované úpravy ve vztahu k zákazu diskriminace

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), které nabyly účinnosti dnem 1. ledna 2014, obsahují některá problematická ustanovení, která jsou způsobilá v krátkém čase po jejich účinnosti omezit, znesnadnit či nevratně zasáhnout právní postavení lidí i dalších uživatelů. Předkládaný návrh je reakcí Ministerstva spravedlnosti na některé naléhavé podněty k novelizaci od dotčených resortů, svazů, profesních komor i veřejnosti. Předkládaným návrhem se sleduje odstranění některých konfliktních situací, které při aplikaci kodexu vznikají.

Předmětem návrhu jsou oblasti, které si zasluhují co možná nejrychlejší legislativní zásah, neboť u nich nelze čekat na posouzení praxí či výkladem soudu, aniž by zde hrozily nevratné následky, případně se u nich tyto důsledky v praxi již i zřetelně projeví. Řešení problémů, na které předkládaný návrh reaguje, nelze z důvodu jejich zvláště závažných negativních dopadů do právního postavení osob a jejich majetkové i nemajetkové sféry ponechat soudní praxi, neboť možnost soudního výkladu sama předpokládá vznik sporu a s ním souvisejících nákladů. Náklady na odstranění výkladových nejasností zákonného textu ve vyčtených případech nelze přenášet na účastníky soukromoprávních vztahů.

Návrh si nicméně neklade za cíl postihnout všechny oblasti úpravy, které mohou naplňovat výše popsané parametry. Vybrány byly pouze takové oblasti, které nevyžadují svým rozsahem významný zásah do úpravy kodexu. Vyřešení dalších palčivých otázek se často týká ucelených úprav, u nichž lze zvážit po projednání s dotčenými resorty a odbornou veřejností možnou širší a systémovou revizi stávající právní úpravy. Za účelem lepší provázanosti případných změn se proto považuje za nutné řešit tyto oblasti až při případné další fázi novelizace.

Stávající úprava se dotýká rovnosti osob v části upravující omezení svéprávnosti (§ 59, resp. § 3033 občanského zákoníku). Nejedná se však o ustanovení diskriminační, neboť odlišná úprava je racionálně odůvodněna ochranou osob, jejichž svéprávnost je soudem v nezbytném rozsahu omezována, přičemž se jedná o řešení *ultima ratio*. Na tomto řešení návrh zákona nic nemění, toliko k obecnému pravidlu, že svéprávnost lze omezit nejdéle na tři roky, připojuje zvláštní řešení vyhrazené pro osoby postižené ireverzibilně. V těchto případech, je-li zjevné, že se stav osoby ani během tříleté doby omezení nezlepší, se připouští omezení svéprávnost nejdéle na pět let. Současně se navrhuje prodloužit nejdelší přípustnou lhůtu, ve které musí soud přezkoumat, zda důvody pro omezení svéprávnosti (ve vztahu ke staré právní úpravě i zbavení způsobilosti k právním úkonům) trvají. K tomuto řešení bylo přistoupeno zejména z důvodu praktické nemožnosti tato řízení ve

stanovených lhůtách provést se vši důkladností, již si ochrana práv posuzovaných osob vyžaduje. Lze uzavřít, že prodloužení nejzazší lhůty pro přezkum dřívějších případů a doby, na níž lze nejdéle svéprávnost napříště omezit, neznamena samo o sobě snížení standardu ochrany lidských práv či důvod k možné diskriminaci. Ve vztahu k prvně uvedenému případu je naopak vytvořen prostor, aby byla s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem důkladně zvážena možná volba méně omezujícího opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat.

2. Zhodnocení souladu návrhu s ústavním pořádkem České republiky, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s právem Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Návrh zákona je slučitelný s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána. Jedná se o následující mezinárodní smlouvy:

- Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 138/1973 (č. 24/2008 Sb. m. s.), která mj. stanoví minimální věk pro vstup do zaměstnání či výkon práce (navrhované znění § 35 občanského zákoníku je plně v souladu),
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (č. 10/2010 Sb. m. s.), zejména čl. 12 – navrhované znění nic nemění na základní koncepci omezování svéprávnosti; toliko dochází k prodloužení lhůty, ve které je soud povinen opatření podle dřívější právní úpravy přezkoumat a ke zjednodušení takového řízení (navrhované znění § 59 občanského zákoníku a § 38 zákona o zvláštních řízeních soudních). Dále je umožněno omezit svéprávnost až na pět let u osob postižených ireverzibilně. I zde je nicméně přípustné omezit svéprávnost nejdéle na pět let. Automatický periodický přezkum je tak zachován, přičemž jsou vytvořeny podmínky k tomu, aby osoby postižené ireverzibilně nebyly tímto přezkumem v krátkém čase opětovně zatěžovány.

Návrh zákona je plně slučitelný s Úmluvou o ochraně základních lidských práv a svobod, včetně všech jejích dodatkových protokolů (č. 209/1992 Sb. m. s.). Zejména byla posuzována slučitelnost s čl. 14 týkajícím se zákazu diskriminace.

Návrh zákona neimplementuje právo Evropské unie a ani s ním není v rozporu. V návrhu jsou zohledněny tyto dokumenty:

- směrnice Rady 94/33/ES o ochraně mladistvých zaměstnanců (navrhované znění § 35 občanského zákoníku),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2015/849/EU ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (navrhovaná evidence svěrenských fondů)

3. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky

Nepředpokládá se významný finanční dopad návrhu na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty.

Náklady si vyžádá zavedení a provoz evidence svěřenských fondů. Tyto náklady budou hrazeny ze státního rozpočtu; předkladatel s cílem výrazné úspory navrhuje vytvořit evidenci v rámci stávajícího systému veřejných rejstříků právnických a fyzických osob.

Odhadované náklady na vytvoření potřebné aplikace jsou cca 5 mil. Kč, s tím souvisí potřeba pořízení hardwaru ve výši 2 mil. Kč a dále pořízení softwarových licencí v hodnotě 1 mil. Kč. Rovněž je zapotřebí zohlednit náklady na pracovní sílu, jež bude data vkládat a upravovat, dále náklady spojené s podporou aplikace a hardwarem, jež se ročně pohybují ve výši kolem 20 % z pořizovací ceny, což činí 1 mil. ročně pro samotnou aplikaci a 400 tis. Kč ve vztahu k hardwaru.

Navrhované zjednodušení přezkumu trvání důvodů, pro které byla osoba omezena na svéprávnosti, a prodloužení časového intervalu pro jejich soudní přezkum u ireversibilních stavů naopak představuje významné ulehčení pro státní rozpočet v podobě rozložení nákladů na přezkum do delšího období.

Obchodním korporacím a dalším osobám při právním styku výrazně ulehčí zmírnění požadavků na formu plné moci. Náklady na její pořízení ve formě notářského zápisu, jak vyžaduje dosavadní úprava, řádově převyšují náklady na úřední ověření podpisů, kterými postačí opatřit plnou moc, jak předpokládá návrh. Nemluvě o komplikacích pro zahraniční osoby, které kvůli naplnění dosavadního požadavku nezřídka cestovaly do České republiky, aby zde plnou moc u notáře udělily.

4. Předpokládané sociální dopady, dopad na životní prostředí a na rovnost mužů a žen

Navrhovaná právní úprava může mít sociální dopady. Příznivý dopad je očekáván od změn provedených v souvislosti se zaměstnáváním osob starších 15 let, zejména pokud jde o zlepšení jejich postavení na trhu práce. Osob, které jsou omezeny na svéprávnosti, se návrh dotýká v několika ohledech: prodloužení doby, po kterou může být svéprávnost nejdéle omezena a upuštění od obligatorního důkazu znaleckým posudkem a prodloužení lhůty, ve které může soud podle přechodných ustanovení přezkoumat dřívější rozhodnutí o zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům. Tyto dopady však nelze hodnotit bez dalšího negativně, neboť institut omezení svéprávnosti slouží především k ochraně dotčených osob a to jen v případech, kdy je to nezbytné. U ostatních specifických skupin obyvatel sociální dopad není předpokládán. Navrhovaná právní úprava nezakládá nerovnost mezi muži a ženami ani negativně neovlivňuje životní prostředí.

5. Závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace (RIA)

Na žádost ministryně spravedlnosti vydal dne 21. 10. 2014 předseda Legislativní rady vlády rozhodnutí, č.j. 15283/2014 – OVL, jímž v souladu s čl. 76 odst. 2 Legislativních

pravidel vlády rozhodl, že se hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad RIA neprovede.

Hodnocení dopadů regulace se v daném případě jeví jako nadbytečné a způsobí ztížit základní cíl návrhu novely, tj. poskytnout co možná nejrychlejší řešení pro některé palčivé otázky, u nichž hrozí významný zásah do práv osob. O některých problémech nového kodexu, které novela řeší, se vědělo již dlouho před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku. Taktéž byly již v této době známy způsoby, jak mnohé z těchto problémů legislativně upravit. Požadavek změny novelizovaných ustanovení a jejich řešení vyplývá rovněž z konzultací dotčených resortů a podnětů a připomínek profesních komor a odborné i uživatelské veřejnosti.

6. Zhodnocení dopadů navrhované právní úpravy na ochranu soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava má dopad na ochranu soukromí a osobních údajů potud, že se po některých osobách zúčastněných na fungování svěrenských fondů bude napříště vyžadovat zápis vybraných údajů do evidence svěrenských fondů. Dopad do těchto sfér lze shledat i v souvislosti s listinami, které se mají o svěrenských fondech zakládat do sbírky listin. Případné dopady nicméně ve svém souhrnu nepřekračují mez únosnosti, mají svou obdobu v dopadech, které již nyní pro osoby vyplývají z úpravy zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, a jsou odůvodněny legitimními cíli, pro něž je evidence svěrenských fondů navrhována. Nadto je daný zásah minimalizován též skutečností, že většina údajů o daných osobách bude po zápisu automaticky zneprístupněna veřejnosti. Veřejnosti budou zpřístupněny toliko údaje o označení svěrenského fondu, dni jeho vzniku a zániku, identifikačním čísle, účelu, údaje o jménu a příjmení svěrenského správce a jeho doručovací adrese a údaje o počtu svěrenských správců a způsobu, jakým tito jednají. Přístup ke zbývajícím údajům bude mít jen zákonem vymezený okruh osob (viz níže).

7. Zhodnocení korupčních rizik

7.1. Zhodnocení naplňování kritérií

7.1.1. Přiměřenost

Cílem předkládaného návrhu zákona je řešit některá problematická ustanovení občanského zákoníku, která se dotýkají těchto oblastí: uzavírání pracovní (či obdobné) smlouvy nezletilým starším 15 let a zrušení možnosti zákonného zástupce ukončit pracovní (či obdobný) poměr dítěte, které nedosáhlo 16 let, nejdelší přípustná doba omezení svéprávnosti, vyjasnění případů tzv. patologicko-anatomických pitev, forma plné moci, je-li udělována k právnímu jednání, které vyžaduje formu veřejné listiny, zavedení evidence svěrenských fondů, problematiky účasti druhého manžela

v obchodní korporaci, stane-li se součástí společného jmění podíl v této obchodní korporaci, pořizování závěti osobou nevidomou nebo osobou se smyslovým postižením, povinnosti spolků a společenství vlastníků přizpůsobit název požadavků občanského zákoníku, pokud jde o požadavek na označení právní formy, zániku práva a povinnosti rodiče pečovat o jmění dítěte v důsledku skutečností v rámci insolvenčního řízení, snížení nejvýše přípustné výše jistoty za splnění povinností souvisejících s nájmem bytu nebo domu, vypuštění pojmu „pobočné odborové organizace“ a „pobočné organizace zaměstnavatelů“ z občanského zákoníku a dalších zákonů.

Návrh je ve vztahu k cíli co do formy i obsahu přiměřený. Omezuje se toliko na úpravu těch problémů, které vyžadují co nejrychlejší legislativní zásah, vyplývají z požadavků praxe a současně nevyžadují významný zásah do úpravy a koncepce soukromého práva.

Kompetence orgánů veřejné moci jsou návrhem zákona upraveny v souvislosti s vedením evidence svěřenských fondů, a to pouze v nezbytném rozsahu. Vzorem tohoto řešení je stávající zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Vedení této evidence je návrhem svěřováno rejstříkovým soudům, shodně jako vedení veřejných rejstříků podle výše uvedeného zákona. V ostatních případech návrh nepředstavuje oproti stávající úpravě změnu.

Dosavadní stav právní úpravy, podle které jsou statuty svěřenských fondů evidovány toliko u jednotlivých notářů, znemožňuje orgánům veřejné moci vykonávat dohled nad svěřenskými fondy; tyto orgány nemají ani představu o počtu vzniklých svěřenských fondů. Důsledkem nedostatku informací na straně orgánů vymáhajících právo je zvyšující se potenciál využití svěřenského fondu jako nástroje pro legalizaci výnosů z trestné činnosti. Nedostatek centrální evidence svěřenských fondů a údajů o době jejich vzniku a základních údajů o osobě svěřenského představuje problém i z hlediska ochrany oprávněných zájmů třetích osob (zejména věřitelů), resp. z hlediska možnosti třetích osob využít nástrojů, které jim zákon k ochraně jejich zájmů svěřuje. Zavedení centrální evidence svěřenských fondů sleduje veřejný zájem na nastolení určité míry průhlednosti vztahů, které se konstituují v souvislosti se vznikem svěřenského fondu. Zájem na zvýšení transparentnosti vlastnických vztahů prostředky evidování osob svěřenských správců, osob vykonávajících dohled nad svěřenskými fondy a jejich beneficentů je artikulován na úrovni Evropské unie v souvislosti se zakotvením nástroje prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a boje proti nim (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2015/849/EU ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES).

7.1.2. Efektivita

Návrh zákona reaguje na některá problematická ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, jakož i souvisejících právních předpisů. Cílem je co nejrychleji odstranit nevhodnou regulaci a tuto nahradit řešením, na kterém v zásadě panuje shoda mezi dotčenými orgány veřejné moci, praxí a odbornou veřejností.

Veřejná správa je schopna kontrolovat a vynucovat dodržování navržené regulace. Jedním z cílů návrhu je právě posílení kontroly veřejné moci nad svěřenskými fondy, které se mohou stát snadno předmětem zneužití, především jako nástroj legalizace výnosů z trestné činnosti.

7.1.3. Odpovědnost

V tomto směru návrh nepředstavuje oproti současné úpravě změnu. Orgány (ve všech případech soudní soustavy) a konkrétní osoby příslušné k rozhodnutí jsou určeny stávajícími předpisy (zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, zákon č. 6/2006 Sb., o soudech a soudcích, zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství).

7.1.4. Opravné prostředky a kontrolní mechanismy

V tomto směru návrh nepředstavuje oproti současné úpravě změnu, postupuje se podle stávající procesněprávní úpravy, kde jsou již vymezeny opravné prostředky (konkrétní právní předpisy viz bod 7.1.3.), včetně poučení adresáta úkonu. Kontrolní mechanismy nejsou návrhem dotčeny.

7.2. Specifické podmínky

7.2.1. Poptávková strana

V návrhem upravených řízeních rozhodují v rámci veřejné moci soudy (evidence svěřenských fondů, omezení svéprávnosti). Postup úředních osob v těchto řízeních a transparentnost rozhodovacích procesů je již upravena jinými zákony a návrh je nemodifikuje (zákon č. 6/2006 Sb., o soudech a soudcích, zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství). Úřední osobu odpovědnou za rozhodnutí lze předem zjistit.

Návrh zákona stanoví základní požadavky na podklady potřebné pro rozhodnutí, nebo které jsou předmětem ověřování a také na jejich výstupy. Vychází přitom ze stávající úpravy veřejných rejstříků a rejstříkového řízení.

Předmětná agenda vyžaduje pro rozhodování a přezkum specifické odborné znalosti. Požadavky na kvalifikaci dotčených osob stanoví jiný zákon (viz výše).

7.2.2. Nabídková strana

Přijetím tohoto návrhu zákona vznikne povinnost zapsat svěrenský fond do evidence svěrenských fondů. Vzhledem ke skutečnosti, že tyto nejsou podle stávající úpravy evidovány, nelze spolehlivě určit, kolika osobám bude tato povinnost uložena, jaké jsou povahy (osoby fyzické či právnické) a jakých vlastností (profesionalita, vyjednávací síla, vázanost na stát a veřejné instituce, míra transparency apod.).

7.3. Transparency a otevřená data

Zavedením veřejné evidence svěrenských fondů návrh přispívá k posílení transparency skutečností zapisovaných v souvislosti se zápisem svěrenského fondu. V zájmu zachování ochrany soukromí osob zapisovaných do evidence v souvislosti se zapsaným svěrenským fondem, návrh zákona stanoví, že zveřejnění podléhá pouze omezený okruh evidovaných údajů. Veřejnosti budou zpřístupněny toliko údaje o označení svěrenského fondu, dni jeho vzniku a zániku, identifikačním čísle, účelu, údaje o jménu a příjmení svěrenského správce a jeho doručovací adrese a údaje o počtu svěrenských správců a způsobu, jakým tito jednají. Další údaje o svěrenském správcí a údaje o jiných zapisovaných osobách (zakladateli, obmyšleném, osobě vykonávající dohled nad správou svěrenského fondu a dalších osobách vykonávajících rozhodující vliv) budou zveřejněny jen s jejich souhlasem. Okruh subjektů s přístupem k veškerým údajům o skutečnostech zapisovaných v souvislosti se zápisem svěrenského fondu do evidence návrh omezuje; opis zápisu nebo listiny obsahující veškeré zapisované údaje rejstříkový soud poskytne pouze svěrenskému správcí, osobě, která prokáže právní zájem; vyjmenovaným subjektům pro účely vymáhání práva a povinné osobě podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu bude za účelem provádění identifikace a kontroly umožněn za stanovených podmínek dálkový přístup k těmto údajům.

Zveřejňované údaje budou veřejnosti zpřístupněny způsobem umožňujícím dálkový přístup, bezplatně, bez předchozí registrace a ve formátech otevřených dat, s nimiž lze bez dalšího snadno dále pracovat, jak je tomu nyní v případě rejstříků právnických a fyzických osob, dostupných z internetových stránek www.justice.cz.

Návrh nemá vliv na dostupnost informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

7.4. Přiměřenost postupů, procesů a sankcí

Návrh zákona vychází z osvědčených postupů známých jak z tuzemské, tak zahraniční legislativy a praxe.

7.5. Sběr dat o zjištěných korupčních rizicích

Z praxe nejsou známy žádné korupční kauzy, které by se týkaly problémů, jež se navrhuji legislativně řešit, neboť se v případě svěrenských fondů jedná o poměrně nový institut, aplikovaný od 1. ledna 2014, kdy dosud nebyly zjištěny skutečnosti svědčící o zneužití svěrenských fondů k legalizaci výnosů z trestné činnosti či k páchání jiné trestné činnosti. Naopak, návrh evidence svěrenských fondů představuje opatření, které je s to omezit mnohá korupční jednání a je v tuto chvíli zaváděno jako preventivní opatření než jako nezbytná nutnost řešit závažné aplikační problémy.

II. Zvláštní část

K čl. I

(změna občanského zákoníku)

K bodu 1: (§ 35)

Stávající právní úprava zakotvená v § 35 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., (dále též jen „NOZ“) bez zjevného důvodu znemožňuje sjednání základního pracovněprávního vztahu osobou, která sice dovršila patnáct let věku, ale dosud neskončila povinnou školní docházku. V praxi má však nezletilá osoba běžně zájem sjednat pracovní poměr nebo jiný pracovněprávní vztah na dobu po ukončení povinné školní docházky ještě před jejím ukončením (např. letní brigádu). Nemá-li nezletilá osoba způsobilost mít v pracovněprávních vztazích práva a povinnosti, je přinejmenším sporné, zda ji může k výkonu závislé práce zavázat její zákonný zástupce. Pochybnost o možnosti uzavřít v zastoupení pracovní smlouvu či dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr vyplývá z povahy závislé práce, která je závazkem osobní povahy (*„Vzhledem k tomu, že pracovněprávní předpisy spojují vznik základního pracovněprávního vztahu s výkonem závislé práce, která musí být podle jednoho z charakteristických rysů vykonávána osobně, není možné, aby za osobu, které je omezena svéprávnost a za kterou jedná zákonný zástupce nebo ustanovený opatrovník, tento zástupce pracovní smlouvu podepsal a zavázal tak zastoupenou osobu k výkonu práce.“* Srov. Horecký, J. In Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 211). Někteří autoři nicméně takovou možnost připouštějí (*„Jistěže to nebrání založení pracovního poměru patnáctiletého dříve s ujednáním nástupu do práce po ukončení školní docházky; ovšem v tom případě ho musí při kontraktaci zastoupit rodiče jako jeho zákonní zástupci, stejně jako zastupují nezletilé při uzavírání smluv o umělecké, kulturní, reklamní nebo sportovní činnosti (§ 121 an. zákona o zaměstnanosti).“* Srov. Eliáš, K. První novela NOZ očima Karla Eliáš a dalších civilistů. Právní rádce, 2015, č. 3, s. 23). Bez ohledu na řešení této otázky se nicméně jakékoliv omezení v možnosti zavázat se osobně k výkonu závislé práce po dovršení patnácti let jeví jako nadbytečné a limitující z hlediska možného pracovního uplatnění osob, které po ukončení povinné školní docházky v dalším vzdělávání pokračovat nemíní.

Z těchto důvodů se navrhuje znovu výslovně zakotvit pravidlo, které bylo do 31. 12. 2013 stanoveno v ustanovení § 6 zákoníku práce, že jako den nástupu do práce nesmí být sjednán den, který by předcházel dni ukončení povinné školní docházky, čímž bude veřejný zájem i zájem nezletilého na jejím dokončení chráněn dostatečně. Toto řešení plně koresponduje s požadavky evropského práva a mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána. Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 138/1973 (č. 24/2008 Sb. m. s.) v čl. 2 odst. 1 stanoví minimální věk pro vstup do zaměstnání či výkon práce, nikoli pro nabytí způsobilosti zavázat se k výkonu závislé práce. Obdobné pravidlo obsahuje i směrnice Rady 94/33/ES o ochraně mladistvých zaměstnanců v čl. 1 odst. 1. Právní úprava účinná do konce roku 2013 požadavek ukončení povinné školní docházky jako podmínku pro sjednání pracovněprávního vztahu nestanovila. V reakci na četné připomínky a podněty právní vědy, praxe i sociálních

partnerů se navrhuje vrátit k řešení, které do 31. 12. 2013 v českém právu bezproblémově fungovalo.

Stávající pravidlo obsažené v ustanovení § 35 odst. 2 NOZ se ukazuje jako nepraktické. Možnost třetí osoby ingerovat do pracovněprávního vztahu a docílit jeho okamžitého zrušení značně snižuje právní jistotu jak zaměstnavatelů, tak zaměstnanců. Právní nejistota těchto osob je dále umocněna velice vágním vymezením výpovědních důvodů. Tím je oslabena motivace zaměstnavatelů k zaměstnávání osob, které nedosáhly šestnácti let. Způsobilost uvedené koncepce dosáhnout sledovaných cílů je přitom pochybná, přichází-li ochrana chráněných zájmů až po jejich ohrožení či narušení. Výsledkem je, že lidé, kteří dokončí školní docházku a nemají ambice či schopnost pokračovat ve vzdělávání, jsou po dobu, než dosáhnou šestnácti let, obtížně zaměstnatelní. Zároveň takové pravidlo není dostatečně efektivní. Zákonný zástupce může zasáhnout do smlouvy o výkonu práce pouze do šestnácti let věku nezletilého, tedy po dobu jediného roku. Podle ustanovení § 56a zákoníku práce k tomu navíc potřebuje přivolení soudu. Do dovršení šestnácti let nezletilého zaměstnance přitom musí rozhodnutí soudu nabýt právní moci (tedy i po případném uplatnění opravných prostředků) a být doručeno spolu s okamžitým zrušením zaměstnanci a zaměstnavateli. Jestliže přivolení soudu bude přece jen v této době dosaženo, vztahuje se toto rozhodnutí pouze ke konkrétnímu pracovněprávnímu vztahu; nic tedy nezletilému nebrání uzavřít pracovněprávní vztah jiný. Dřívější úprava, která toto pravidlo neobsahovala, přitom nepůsobila v praxi problémy a návrat k ní shodně požadují jak odborové organizace, tak zástupci zaměstnavatelů.

K bodu 2: (§ 59)

Navrhované prodloužení nejdelší možné doby, na kterou lze svéprávnost omezit, sleduje četné připomínky soudní i uživatelské praxe. Vzhledem k náročnosti, se kterou je agenda posuzování svéprávnosti člověka spojena, a to jak pro samotnou posuzovanou osobu, tak pro justici, se obecné pravidlo přezkumu každé tři roky jeví v některých případech jako nepřiměřené a ve svém důsledku oslabující ochranu dotčených osob, již má sledovat. V případě tzv. ireversibilních stavů, kdy je zjevné, že se stav člověka nezlepší, se navrhuje prodloužit nejdelší možnou dobu, o které je v souvislosti s tímto opatřením možné rozhodnout, na pět let. I v některých dalších zahraničních právních úpravách jsou opatření, vztahující se ke způsobilosti právně jednat, omezena delší časovou lhůtou, v rámci které je nutno stav člověka přezkoumat. Tak například čl. 278 quebeckého občanského zákoníku stanoví, že opatření (čl. 281) má být přezkoumáno každých pět let. Francouzský Code civil ukládá soudci v rozhodnutí stanovit dobu, po kterou opatření trvá, přičemž ta nesmí přesáhnout pět let. Opatření je však možné obnovit, a to opět na pět let (čl. 441 a 442). Maďarský občanský zákoník v čl. 2:29 stanoví lhůtu pro omezení svéprávnosti taktéž na pět let, je-li svéprávnosti dotčená osoba zbavena, je možno soudním rozhodnutím tuto dobu stanovit až jako desetiletou. Německá právní úprava (§ 295 Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit) obsahuje pravidlo, podle něž musí soud rozhodnout o prodloužení opatrovnictví dokonce nejpозději sedm let od jeho nařízení.

V souladu s mezinárodními závazky i judikaturou Nejvyššího soudu (např. rozhodnutí ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2185/2010) má omezení svéprávnosti (dříve způsobilosti k právním úkonům) trvat pouze po nezbytně nutnou dobu, dokud důvody, které k omezení svéprávnosti vedly, trvají. Je tak zřejmé, že prodloužení nejdelší možné doby tohoto opatření znamená jen rozšíření možnosti soudu zvážit, jak dlouhá doba je v konkrétním případě přiměřená. Soudu nadále nebude nic bránit stanovit ve svém rozhodnutí dobu tří let nebo i kratší a zpřesněnou formulaci je k tomu zákonem veden. V případech nejzávažnějších duševních poruch, u kterých není pravděpodobné, že by se stav člověka zlepšil, není ovšem důvod každé tři roky přezkoumávat, zda stále trvají podmínky pro omezení svéprávnosti. Trvalost duševní poruchy lze zaznamenat např. u osob se stařeckou demencí, těžkou či hlubokou mentální retardací, Downovým syndromem či trpících autismem. V souvislosti s touto skutečností se, kromě prodloužení trvání maximální možné doby, navrhuje změnit i procesní úpravu tak, aby nebylo v případech zjevně ireversibilních stavů nutné pořizovat opakované znalecké posudky, které jsou v takových situacích zbytečné a přitom časově, finančně i personálně náročné (způsobilých znalců je jen velmi omezený počet).

Současně je třeba připomenout, že pravidlo stanovené v § 60 zůstává zachováno. Dle něj soud své rozhodnutí bezodkladně změní nebo zruší, pokud se změní okolnosti, a to i bez návrhu. Pokud by se stav člověka, který byl ve svéprávnosti omezen na delší časové období, zlepšil, je možné rozhodnutí o omezení změnit nebo zrušit. Návrh na zrušení nebo změnu takového rozhodnutí může dle § 35 odst. 1 ZŘS podat i ten, jehož svéprávnost byla omezena. Omezení svéprávnosti není sankcí, nýbrž nástrojem, který slouží především k ochraně zájmů samotného člověka (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4582/2008). Stávající pravidlo, které požaduje přezkum omezení svéprávnosti každé tři roky, vede k tomu, že bude poměrně často přezkoumávána důvodnost omezení i v případech, kdy na tom sama chráněná osoba nemá zájem a kdy ani z lékařského hlediska není vyléčení její duševní choroby možné.

K bodům 3 a 4: (§ 113, § 115, § 116 a § 117)

Navrhované řešení odstraní výkladové nejasnosti a je v souladu s požadavky praxe, Ministerstva zdravotnictví a České lékařské komory. Navrhuje se upravit znění druhého odstavce ustanovení § 113 a zrušit bez náhrady ustanovení § 115 až § 117. Stávající právní úprava vyvolává výkladové nejasnosti a nekoresponduje se zákonem o zdravotních službách, který provádění pitev a používání těla zemřelého, včetně udělování souhlasu, upravuje ve své sedmé části (ustanovení § 79 a násl.). Především panují výkladové nejasnosti v případě tzv. patologicko-anatomických pitev, které se provádějí za účelem zjištění základní nemoci a dalších nemocí, komplikací zjištěných nemocí a k ověření klinické diagnózy a léčebného postupu u osob zemřelých ve zdravotnickém zařízení smrti z chorobných příčin (§ 88 odst. 1 písm. a) zákona o zdravotních službách). V případě těchto pitev se má změnou v ustanovení § 113 odst. 2 postavit najisto, že i tyto pitvy lze za podmínek stanovených zvláštním zákonem provádět bez souhlasu zemřelého.

I podle důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku je zákon o zdravotních službách zákonem speciálním a problematika, kterou se nový občanský zákoník snaží v ustanovení

§ 113 odst. 2 a ustanoveních § 115 až § 117 obsáhnout, věcně spadá právě do působnosti zvláštního zákona.

Zákon o zdravotních službách vymezuje pitvy v ustanovení § 88. Rozlišuje pitvy povinné, tedy ty, které je možné provést i bez souhlasu zemřelého, a pitvy, které lze uskutečnit pouze za podmínek stanovených v ustanovení § 81 odst. 5, tedy byl-li k provedení pitvy udělen písemný souhlas zemřelého nebo osoby jemu blízké s úředně ověřeným podpisem, resp. byl-li do zdravotnické dokumentace učiněn záznam o souhlasu pacienta vysloveném ve zdravotnickém zařízení. Tato úprava se uplatní i při udělování souhlasu s uchováním a použitím těla, vč. jeho odebraných částí, po smrti člověka. Opomenout nelze ani právní úpravu transplantčního zákona (§ 13 a 16). Podle ní lze odběr z těla zemřelé osoby uskutečnit, pouze pokud s tím zemřelý nebo zákonný zástupce nezletilé osoby nebo osoby omezené ve svéprávnosti nevyslovil prokazatelně nesouhlas, a stanoví se jí i forma, jakou je potřeba nesouhlas vyslovit. Byl-li odběr proveden, provádí se na těle zemřelého pitva. Pro úplnost lze ještě uvést, že pitva se provádí i na základě podezření, že byla smrt způsobena trestným činem (§ 115 trestního řádu), zde se samozřejmě souhlas nevyžaduje.

K bodu 5: (§ 441 odst. 2)

Navržená změna reaguje na problémy, jež se v praxi vyskytují při aplikaci poslední věty § 441 odst. 2 OZ. O uvedeném svědčí četné návrhy a podněty k novelizaci tohoto ustanovení, které obdrželo Ministerstvo spravedlnosti (např. ze strany Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva průmyslu a obchodu, České národní banky a mnohých dalších, včetně mnoha podnětů z právní praxe). Návrh reaguje také na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2014, sp. zn. 29 Cdo 3919/2014, uveřejněné pod číslem 43/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ve kterém se Nejvyšší soud zabýval otázkou formy plné moci ve vztahu k založení společnosti s ručením omezeným. Nejvyšší soud se ve svém rozhodnutí dobral závěru, že plná moc k založení obchodní korporace je právním jednáním týkajícím se založení obchodní korporace ve smyslu § 6 odst. 1 ZOK, tudíž postačí, dostojí-li se formě normované v § 6 odst. 1 ZOK. Dané rozhodnutí založilo legitimní očekávání adresátů norem ve vztahu k právním jednáním vypočteným v § 6 odst. 1 ZOK. Současně však vyvolalo otázky, na které další případy lze jeho závěry případně vztáhnout. Zároveň se dané rozhodnutí setkalo se značnou kritikou odborné veřejnosti, které zpochybnila jeho argumentační východiska. Zejména byl kritizován závěr, že *„Plná moc udělená k právnímu jednání, pro které zákon vyžaduje formu notářského zápisu o právním jednání (§ 441 odst. 2 in fine o. z.), není neplatná pro nedostatek formy vyžadované zákonem, není-li pochyb o tom, kdo (která osoba) plnou moc udělil.“* V opozici k tomuto závěru bylo poukazováno na ustanovení § 582 OZ, které stanovuje sankci neplatnosti při nesplnění požadavku formy právního jednání předepsaného zákonem, aniž by byl dán prostor pro úvahu, zda neplatnost vyžaduje smysl a účel zákona (K tomu srov. Čech, P. Ještě k požadavku notářského zápisu o plné moci. Právní rádce, 2015, č. 3, s. 34 a násl.). Cílem návrhu je tedy nastolit právní jistotu do otázky formy plné moci pro právní jednání činěná ve formě veřejné listiny, zjednodušit právní styk a snižovat náklady při něm osobám vznikající. Navzdory původnímu záměru Ministerstva spravedlnosti, které navrhovalo zrušit požadavek plné moci ve formě

veřejné listiny pouze ve vnitřních věcech obchodních korporací, bylo vládou na základě požadavků členů Legislativní rady vlády rozhodnuto, že ve všech případech, kdy zákon pro právní jednání vyžaduje formu veřejné listiny, postačí plná moc v písemné formě s úředně ověřeným podpisem. Návrh se tedy vědomě odklání od dosavadní koncepce obsažené v ustanovení § 441 odst. 2 OZ. Tím nemá být dotčena speciální úprava (Srov. ustanovení § 168 odst. 1, § 399 a § 635 odst. 2 ZOK, podle nichž plná moc pro zastupování na valné hromadě, resp. členské schůzi, musí být udělena písemně, přičemž zákon má zjevně na mysli prostou písemnou formu).

V pozadí navrhovaného plošného řešení stojí přesvědčení, že plynulost právního styku a nezbytnost snižovat transakční náklady jsou hodnotami, které je v daném případě zapotřebí upřednostnit před ochranou osoby zmocnitele. Ta by měla být dostatečně poskytnuta požadavkem na písemnou formu plné moci s úředně ověřeným podpisem, která zabezpečuje ověření totožnosti zmocnitele. Dále by měla být tato ochrana poskytnuta v dostatečné míře tím, že samo právní jednání, k němuž plná moc směřuje, má být činěno ve formě veřejné listiny. Notář by se tedy měl, nakolik to lze rozumně požadovat, přesvědčit o rozsahu zástupčího oprávnění zmocněnce, respektive vůli zmocnitele, popřípadě o dalších okolnostech (např. zda lze usuzovat na možný zájmový střet zastoupeného a zástupce atd.). Dalším argumentem pro navržené plošné řešení je závěr, že nelze v otázce formy plné moci vést přesvědčivou dělící čáru mezi obchodními korporacemi a osobami na nich participujícími, které by měly s ohledem na požadovanou profesionalitu podléhat benevolentnějšímu režimu, a dalšími formami právnických osob a právními případy, u nichž by byla zapotřebí plná moc v přísnější formě.

K bodu 6: (§ 709 odst. 3)

Navrhuje se odstranit výkladový i aplikační problém, který vyvstal již za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále též jen „OZ 1964“), a doplnit znění stávající právní úpravy tak, aby napříště nevznikaly pochybnosti o tom, že stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem v obchodní společnosti nebo členem družstva, a nenabyl-li podíl způsobem, který zakládá jeho výlučné vlastnictví, stává se druhý manžel oprávněným pouze z majetkové hodnoty podílu, která je součástí společného jmění, ale není tím založena jeho účast v dotčené obchodní společnosti nebo družstvu (vyjma bytového), a tedy ani práva, ani povinnosti s takovou účastí spojené. Doposud publikované názory doktríny výkladové nejasnosti dále prohlubují. Kupříkladu Dědič a Šuk dovozují, že v tomto směru k žádné změně nedošlo a členství druhému z manželů nevzniká (*Dědič, J., Šuk, P.* K některým výkladovým otázkám právní úpravy podílu v obchodní korporaci. *Obchodněprávní revue*, 2014, č. 6, s. 168). Naopak Bezouška a Havel se přiklonili k řešení ve prospěch vzniku členství i druhého manžela (*Bezouška, P., Havel, B.* Podíl v obchodní korporaci ve společném jmění manželů, prý vše jasné... *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 4, s. 97). Odpověď na tuto otázku má přitom významné dopady nejen do práv a povinností manželů, ale také do vztahů uvnitř dotčené obchodní korporace (např. dodržení určitého kvóra). Navrhovaná změna je vedena názorem, že v takto zásadní otázce není možné nechat adresáty v nežádoucí nejistotě a vyčkat závěrů soudní praxe.

Navrhované řešení odpovídá stavu, který v české právní úpravě existoval do 31. 12. 2013 a který, co se majetkové hodnoty podílu týká, potvrdil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 20. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004 (uveřejněné pod č. 68/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Ustanovení § 143 odst. 2 OZ 1964 jasně stanovilo, že nabytí podílu nezakládalo účast druhého manžela na obchodní společnosti nebo družstvu, nešlo-li o družstvo bytové. Práva spojená s účastí nemohl vykonávat a nemusel ani plnit povinnosti, které z ní plynuly. Druhý z manželů se společníkem (družstevníkem) stal jen v případě, že byl stranou nabývací či zakladatelské smlouvy (listiny). Co se majetkového aspektu týká, byl součástí společného jmění a bylo na něj nutné pamatovat při vypořádání společného jmění nebo v případě, že chtěl manžel podíl zcizit. Tehdy byl omezován ustanovením § 145 odst. 2 OZ 1964, které vyžadovalo s takovým zcizením souhlas druhého manžela pod sankcí relativní neplatnosti.

V prvotním návrhu textace nového občanského zákoníku (§ 575 odst. 3, rok 2005) bylo původně uvedeno, že součástí společného jmění je „majetková hodnota“ podílu. Tato část však byla následně vypuštěna pro nadbytečnost. Dle některých výkladů totiž skutečnost, že jde pouze o majetkovou hodnotu podílu, lze zjistit z nadpisu oddílu „manželské majetkové právo“. Z textu § 709 odst. 3 přímo nevyplývá, že by byla zamýšlena změna oproti právní úpravě účinné do 31. 12. 2013, neboť z použitého singuláru lze usuzovat, že společníkem se stává, a to i tehdy, byl-li podíl nabytý z prostředků spadajících do společného jmění, pouze ten manžel, který jej svým právním jednáním nabyt. Zákon předpokládá, že se společníkem obchodní korporace stane jen jeden z manželů, a pro ten případ obsahuje speciální pravidlo, které stanoví, že majetková rovina podílu spadá do společného jmění. Při opačném výkladu bychom si vystačili s prvním odstavcem ustanovení § 709.

Co se účasti osoby v obchodní korporaci týká, zásadně nikdo se nemůže stát jejím členem bez relevantního projevu své vůle, neboť s účastí jsou spojena nejen práva, ale i povinnosti (např. povinnost chovat se čestně a zachovávat vnitřní řád korporace dle § 212 odst. 1, nebo vkladová a příplatková povinnost dle § 150 a 162 ZOK). Tyto povinnosti nelze nikomu uložit proti jeho vůli. Nelze opomíjet osobní složku členství v korporaci a pouhé majetkové společenství nemůže současně založit i členství v korporaci. Vedle toho je třeba chránit právní jistotu ostatních společníků (členů). Jedná-li jen jeden z manželů, ostatní účastníci si nemusí být vědomi, že se společníkem má stát i jiná osoba než ta, která s nimi jedná. Pokud by jim taková skutečnost byla známa, a nebudou-li s účastí druhého manžela ve společnosti souhlasit, bude nabyvatel podílu nucen podíl nabývat za podmínek § 709 odst. 1 písm. d), tedy ze svého výhradního majetku. Pozice druhého manžela tím však bude oslabena, neboť majetková hodnota podílu se nestane součástí společného jmění. Možnost nabytí podíl z výhradního majetku však nemusí nabyvatel podílu mít, popř. nemusí mít zájem ji využít. Účast ve společnosti si nemusí přát ani druhý manžel, ačkoli by majetkové konsekvence uvítal. Akceptace tohoto řešení je mimořádně problematická zejména všude tam, kde je účast ve společnosti omezena na určité osoby (advokáti, auditori apod.) nebo kde jeden z manželů vykonává zaměstnání, jež mu účast ve společnosti zakazuje (např. soudci, veřejní funkcionáři).

Dvojí rovinu podílu lze sledovat např. i v úpravě zániku účasti ve společnosti, zanikne-li jinak, než převodem podílu. Vlastník podílu přestává být společníkem, nicméně zůstává vlastníkem uvolněného podílu (§ 212 ZOK).

Chtějí-li manželé, aby nabytí podílu založilo účast v obchodní společnosti nebo členství v družstvu oběma, mohou být stranou nabývací či zakladatelské smlouvy (listiny) oba. Pak případně majetková rovina podílu do společného jmění a manželé se, na základě titulu z takové smlouvy (listiny), stanou též společnými společníky.

Co se společného členství manželů v bytovém družstvu týká, vzniká podle § 739 odst. 1 ZOK, jestliže je družstevní podíl součástí společného jmění manželů. I to lze považovat za jeden z argumentů ve prospěch výše uvedeného výkladu. Zákon považuje za nutné výslovně zakotvit výjimku oproti obecné úpravě, u ostatních obchodních společností a družstev taková ustanovení chybí. V navrhovaném doplnění ustanovení § 709 odst. 3 se na tuto modalitu pamatuje.

K bodu 7: (§ 901)

Navrhuje se opravit terminologická chyba, neboť dle předmětného ustanovení má zanikat povinnost a právo rodiče pečovat o jmění dítěte prohlášením konkurzu, nikoli zjištěním úpadku.

Tato chyba plyne již ze samotného textu zákona. Dle terminologie užívané insolvenčním zákonem nedochází k „prohlášení“ úpadku, ale ten se podle ustanovení § 136 odst. 2 insolvenčního zákona „zjišťuje“. Úpadek se dále zjišťuje ve vztahu k úpadci, nikoli k jeho majetku. Naopak, u konkurzu dochází k prohlášení, a to na majetek úpadce. Odstavec druhý předmětného ustanovení nadto upravuje pravidlo, podle kterého v případě, že uplynuly alespoň tři roky od zrušení konkursu, může soud na návrh omezení rodičovské odpovědnosti zrušit. Nabízí se tedy otázka, co je oním rozhodným okamžikem v případech, kdy je úpadek řešen oddlužením. Rovněž důvodová zpráva k občanskému zákoníku předpokládá, že by to mělo být právě prohlášení *konkurzu*, se kterým budou spojeny v ustanovení uvedené následky.

Část doktríny sice vykládá předmětné ustanovení v souladu s deklarovaným záměrem a tedy i dle § 2 odst. 2 NOZ [srov. Pavlíček, T. Některé aspekty péče o jmění dítěte dle nového občanského zákoníku. Právní rozhledy, ročník 2014, číslo 15-16, s. 538 či Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 997], jiní autoři se však nad použitou terminologií a tedy i správností stávajícího řešení nepozastavují (srov. Zuklínová, M. In Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J., Zuklínová, M. et al. Občanský zákoník. Komentář. Svazek II. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, komentář k § 901). V této souvislosti lze například poukázat také na usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. listopadu 2014, č. j. KSOS 36 INS 27008/2014-B-4 a odvolání k němu (B-5). V něm banka s odkazem na platné znění § 901 odst. 1 NOZ, zamezila rodiči (úpadci) nezletilého, který je majitelem účtu, přístup

k účtu nezletilého. Ačkoli byl úpadek dlužníka řešen oddlužením, nemohl de facto plnit povinnost pečovat o jmění dítěte.

Vzhledem ke skutečnosti, že se předmětné ustanovení dotýká velmi citlivě života velkého počtu recipientů, navrhuje se upravit dikci zákona podle skutečného záměru.

K bodu 8 až 10: (§ 1451)

V reakci na naléhavé připomínky Ministerstva financí, Ministerstva vnitra a Vrchního státního zastupitelství v Praze se navrhuje zavedení evidence svěřenských fondů především z důvodu jejich netransparentní vlastnické struktury a vysokého potenciálu zneužití především k legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Jelikož stávající úprava svěřenského fondu výrazně snižuje riziko odhalení odpovědných osob, může svěřenský fond sloužit jako spolehlivý nástroj legalizace výnosů z trestné činnosti. Rizika praní špinavých peněz nejsou eliminována zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, v platném znění, resp. někdejší směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu, kterou zákon provádí. O tom, že v současné podobě není tato úprava s to zaručit dostatečnou transparentnost vztahů v rámci svěřenských fondů a efektivně vynucovat plnění notifikační povinnosti svěřenským správcem, svědčí i to, že za účelem stanovení přísnějších pravidel byla přijata nová směrnice Evropského parlamentu a Rady 2015/849/EU ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES

Zřízení svěřenského fondu ve stávající podobě umožňuje zakladateli a beneficentům fondu zůstat v anonymitě. Nic na tom nemění ani skutečnost, že zákon předepisuje svěřenskému fondu mít statut vydaný zakladatelem ve formě veřejné listiny (§ 1452 odst. 1 a 3). Statut totiž není předmětem žádné evidence. Byť bude osoba zakladatele z listiny statutu seznatelná (§ 1452 odst. 1), kvůli faktické nedostupnosti listiny zůstane veřejnosti přesto skryta. Předpokladem dohledání listiny je identifikace notáře, který ji sepsal a u něhož je uložena, což bude zpravidla úkol nadmíru obtížný i pro orgány činné v trestním řízení.

Anonymita svěřenského fondu, vyplývající z toho, že tento nemusí být nikde registrován, a nedostupnost statutu svěřenského fondu, který by osvědčoval vztah mezi konkrétní osobou jakožto zakladatelem svěřenského fondu a tímto fondem, oslabuje pozici věřitele a limituje užitečnost institutů, které mají sloužit k jeho ochraně (např. relativní neúčinnost). Ve světle výše řečeného je možnost věřitele domoci se náhrady škody podle § 1467 pouze iluzorní, byť se toto pravidlo o solidární odpovědnosti svěřenského správce, zakladatele a obmyšleného na první pohled jeví jako k věřitelům vstřícné. Vzhledem k praktické nemožnosti zjistit totožnost odpovědných osob a zákonnému požadavku na prokázání jejich společného poškozujícího úmyslu se zdá nepravděpodobné, že by se věřitel svého práva na náhradu škody mohl s úspěchem domoci.

Třetím osobám není seznatelný ani samotný okamžik vzniku svěřenského fondu, což otevírá prostor pro možnost antedatce vzniku fondu a hrozí narušit právní jistotu třetích osob. Tomuto riziku neumožňuje čelit ani požadavek na sepsání statutu svěřenského fondu s náležitostmi vyjmenovanými v § 1452 odst. 2. Statut musí být zřízen ve formě veřejné listiny. Okamžikem sepsání statutu - veřejné listiny však podle stávající úpravy nedojde ke vzniku odděleného a nezávislého vlastnictví vyčleněného majetku (§ 1448 odst. 2), protože svěřenský fond právně nevznikne dříve, než svěřenský správce přijme pověření k jeho správě (§ 1451). Pro akt přijetí pověření správce zákon požadavek formy nestanovuje. Takto benevolentní a neformální úprava vzniku trustu je z komparativního hlediska ojedinělá. Ostatní evropské jurisdikce, které úpravu trustu v nějaké podobě znají, stanoví pro vznik trustu přísnější formální požadavky (Francie, Lichtenštejnsko, Lucembursko, Rumunsko, aj.; viz *Kocí, M.*: Institut svěřenského fondu v NOZ. Bulletin advokacie, 1/2014, s. 28 a násl.).

Navrhuje se proto pro případy smluvního zřízení svěřenského fondu *inter vivos* zavést požadavek na konstitutivní zápis do evidence svěřenských fondů. Ten má být dovršující právní skutečností, která vede ke vzniku svěřenského fondu. Tuto navrhovanou změnu však nelze chápat jako zavedení dvoufázovosti vzniku svěřenského fondu tak, jak se uplatňuje v úpravě právnických osob. Svěřenský fond není právnickou osobou, proto se na něj úprava ustavení a vzniku právnické osoby neuplatní (Shodně Pihera, V. in Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1186).

Odlišný princip deklaratorního zápisu se má uplatnit u svěřenských fondů, které byly zřízeny pořízením pro případ smrti. Tento princip lépe vyhovuje fundamentu testovací volnosti a respektu k vůli zůstavitele.

K bodům 11 a 12: (§ 1452)

V zájmu ochrany třetích osob se navrhuje doplnit obligatorní náležitosti statutu svěřenského fondu o požadavek na uvedení počtu svěřenských správců a způsobu jejich jednání na účet svěřenského fondu. Tyto údaje by pak měly být za tímto účelem též povinně zapisovány do evidence svěřenských fondů. Svěřenské fondy, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, si v případě plurality správců nechají zapsat do evidence svěřenských fondů podpůrný způsob jednání vyplývající z ustanovení § 1428, ve specifickém případě pak z ustanovení § 1454. Stávající úprava totiž změnu statutu až na jednu výjimku neumožňuje: „*Lze podotknout, že rozhodnutí soudu (podle § 1469 odst. 2 – pozn. aut.) je jediným způsobem, kterým může být moderován statut po vzniku svěřenského fondu, a to i pro případy, kdy na nezbytnosti určité změny panuje shoda mezi všemi zúčastněnými.*“ (Srov. Pihera, V. in Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1220).

Návrh nesleduje koncepční změnu úpravy týkající se způsobu jednání správců svěřenského fondu, sleduje toliko požadavek na zjednání právní jistoty při mnohosti svěřenských správců.

Potřebnost vnesení právní jistoty do této otázky vysvítá zejména s ohledem na to, že se jako diskutabilní v teorii klade již samotný obsah subsidiárního ustanovení § 1428. Mnozí autoři jsou totiž přesvědčeni, že toto ustanovení o způsobu jednání ve skutečnosti nic nestanoví: „S ohledem na formulaci § 1428 a § 1454 se lze domnívat, že § 1428 upravuje pouze pravidla pro tvorbu vůle (a rozhodování o otázkách správy, které v právní jednání neústí) a neurčuje způsob jednání na účet svěřenského fondu. Má-li tedy svěřenský fond více svěřenských správců, vůle (resp. stanovisko k záležitostem, které neústí v právní jednání) je tvořena na základě jejich společného rozhodnutí. (...) Ohledně způsobu jednání na účet svěřenského fondu lze vycházet z toho, že i v případě plurality správců každý ze správců jedná na účet fondu samostatně.“ (Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek III. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, k § 1454).

Odlíšného názoru je V. Pihera, jenž v souvislosti s ustanovením § 1454 podotýká: „I proto zřejmě přináší komentované ustanovení průlom do obecného principu úpravy správy cizího majetku, podle kterého v případě mnohosti správců „jednají a rozhodují“ správci většinou hlasů (§ 1428 a násl.). Komentované ustanovení vyžaduje, aby správci „jednali společně“. Máme za to, že tento požadavek moderuje nejen obecnou úpravu jednání na účet svěřenského fondu, ale též i způsob rozhodování svěřenských správců (srov. dále § 1428).“ (Srov. Pihera, V. in Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1200).

Navrhovaná úprava má tedy zakladatele motivovat, aby řešení této otázky v případě plurality správců postavili najisto již při zřízení svěřenského fondu a eventuálně se vyhnuli též poněkud těžkopádnému řešení obsaženému v ustanovení § 1428. Nadto zakladatelům tato úprava konečně umožňuje, aby mohli účinně vůči třetím osobám prosadit svou vůli stran určeného způsobu jednání, například zakotvením tzv. pravidla čtyř očí. Stávající úprava, která nepožaduje zápis svěřenského fondu do žádné evidence, jim tuto možnost efektivně nedává: „Statut sice může zakotvit společné jednání správců, ovšem s ohledem na absenci evidence svěřenských fondů (jejich statutů) bude pro třetí osobu obtížné si relevantní způsob jednání na účet svěřenského fondu zjistit. S ohledem na uvedené by společný způsob jednání měl být chápán spíše jako vnitřní omezení, jehož porušení nemá vliv na závaznost učiněných právních jednání.“ (Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek III. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, k § 1454).

Stanovením povinnosti zápisu způsobu jednání svěřenských správců do evidence je kritizovaný nedostatek (tj. nedostatek seznatelnosti režimu jednání na účet svěřenského fondu v případě plurality svěřenských správců třetím osobám) eliminován. Vzhledem k tomu, že zápis způsobu jednání v evidenci svěřenských fondů požívá účinků materiální publicity (§ 65a ve spojení s § 8 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a evidenci svěřenských fondů v navrhovaném znění), je postaveno najisto, s jakými osobami mohou třetí osoby právně jednat s účinky pro svěřenský fond. Svěřenský správce se pak nemůže vůči třetí osobě jednající v důvěře v zápis v evidenci svěřenského fondu domáhat toho, že právní jednání učiněné v souladu se zapsaným způsobem jednání není učiněno na účet svěřenského fondu.

K bodu 13: (§ 1457)

Za účelem odstranění úplné anonymity beneficentů svěřenských fondů se navrhuje zavést jejich konstitutivní zápis do evidence svěřenských fondů. Tento požadavek se má nicméně týkat pouze obmyšlených svěřenských fondů zřízených za soukromým účelem. U veřejně prospěšných svěřenských fondů je s ohledem na jejich charakter zapotřebí volit odlišné řešení. Veřejně prospěšnou je totiž činnost ve prospěch předem neurčeného počtu osob z řad veřejnosti, která je za stejných podmínek poskytována pro všechny. Veřejně prospěšné svěřenské fondy tak mohou mít i velmi vysoký počet obmyšlených, jenž může být navíc často proměnlivý. Požadavek na konstitutivní zápis by se tak jevil jako zbytečně zatěžující pro jejich řádné fungování; do evidence svěřenských fondů proto postačí zapsat pouze údaj o způsobu, jakým jsou či mají být obmyšleni takového fondu určení (toto řešení je souladné se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2015/849/EU ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, která v čl. 31 požaduje dostupnost údajů o obmyšlených nebo o okruhu obmyšlených). U fondů se soukromým účelem naopak převažuje zájem na prevenci před možným zneužitím. Bude-li tedy obmyšlený takového fondu jmenován zakladatelem nebo svěřenským správcem, popřípadě jinak určen (např. ve statutu), bude muset být povinně jmenovitě zapsán do evidence svěřenských fondů. Teprve poté bude moci požívat výhod, které mu svěřenský fond nabízí.

Přestože návrh stanovuje obligatorní zápis beneficentů do evidence svěřenských fondů, jejich totožnost zůstane široké veřejnosti skryta. V zájmu zachování jejich práva na soukromí nebudou údaje o osobách beneficentů zapsané do evidence svěřenských fondů zveřejněny, ledaže k tomu dají beneficenti souhlas; podpis na listině o udělení souhlasu musí být úředně ověřen. Zapisované údaje o beneficentech nejsou uváděny v opisu z evidence svěřenských fondů. Uveřejnění nepodléhají ani listiny zakládající do sbírky listin, obsahují-li takové údaje. Ve snaze vyvážit zájem beneficentů na jejich ochraně a zájem třetích osob na ochraně jejich oprávněných zájmů návrh připouští, aby rejstříkový soud vydal opis zápisu nebo listiny obsahující také údaje o beneficentech osobě, která prokáže právní zájem (např. věřiteli předluženého svěřenského fondu, který se cítí být zkrácen na svých právech v důsledku pokračujících výplat benefitů z majetku ve svěřenském fondu), vyjmenovaným subjektům vymáhajícím právo (soud, exekutor, orgány činné v trestním řízení, správce daně, insolvenční správci, BIS, Ministerstvo financí) a povinným osobám ve smyslu zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Úprava evidence údajů o beneficentech v evidenci svěřenských fondů vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2015/849/EU ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, podle které mají členské státy Evropské unie zajistit centrální evidenci informací o skutečných vlastnících, jimiž jsou ve smyslu směrnice i beneficenti, a dostupnost těchto informací příslušným orgánům (čl. 31 směrnice).

K bodu 14: (§ 1474)

V návaznosti na zavedení povinného zápisu do evidence svěřenských fondů se navrhuje též stanovit povinnost podat návrh na výmaz svěřenského fondu z této evidence. K důvodům této úpravy srovnaj důvodovou zprávu k návrhu změny ustanovení § 1451.

K bodu 15: (§ 1537)

Navrhuje se vyhovět četným podnětům praxe a odstranit nedůvodnou přísnost vůči smyslově postiženým, kterou stávající úprava působí při pořizování závěti.

Ustanovení § 1537 občanského zákoníku upravuje pořízení závěti veřejnou listinou; pro pořízení závěti osobami nevidomými nebo osobami se smyslovým postižením, které nemohou číst nebo psát, je dále odkázáno na obdobnou aplikaci ustanovení § 1535, již stanoví o závěti pořízené soukromou listinou týmiž osobami. Ustanovení § 1535 však stanovuje velmi přísné požadavky. Tato přísnost je odůvodnitelná právě jen a pouze v případě soukromé listiny. Není však smysluplné ani správné, aby byl stejný postup požadován, skrze odkaz § 1537, také v případě listiny veřejné. Z ustanovení § 1537 ve spojení s § 1535 vyplývá, že nevidomá osoba (či osoba se smyslovým postižením, která nemůže číst nebo psát), která chce pořídit závěť, ať už soukromou listinou nebo listinou veřejnou, musí mít pro oba tyto případy tři svědky, před nimiž bude závěť sepsána, poté nahlas přečtena a poté zůstavitelem i třemi svědky podepsána. V tom případě by však byla přítomnost notáře téměř nadbytečnou, ač by jeho role při pořizování závěti měla být klíčová.

Obě formy pořizování by však měly být, co do šíře a náročnosti požadavků, různé. Je nutné, aby nevidomý člověk (či člověk se smyslovým postižením, který nemůže číst nebo psát) měl, stejně jako člověk bez smyslového postižení, možnost výběru mezi testováním formou soukromé listiny, kdy jsou žadaná opatření na místě a záleží jen na něm, zda je dokáže naplnit, a mezi testováním formou veřejné listiny, kdy důvěra ve formální správnost úkonu je přenesena na osobu notáře.

Zajištění tří svědků (jak požaduje § 1535 odst. 2), kteří splní podmínky kladené § 1539 a násl., je v praxi velice náročné. Nesmí jít o nikoho, kdo by byl závěti obmyšlen, často jsou tedy vyloučeny osoby blízké. Na straně druhé za své přítomnosti při pořizování závěti budou svědci podrobně seznámeni s majetkovou situací testujícího, což u vzdálených osob není obvykle žádoucí. Nevidomému člověku (či člověku se smyslovým postižením, který nemůže číst nebo psát) je tak zcela nedůvodně ztíženo či až prakticky znemožněno pořizování závěti.

V tomto smyslu lze uvedenou úpravu shledat v rozporu s Listinou základních práv a svobod, konkrétně v rozporu s jejím článkem 1, 3 a 11.

Domníváme se, že v případě pořízení závěti formou veřejné listiny nevidomou osobou by přítomnost svědků neměla být vůbec vyžadována. Stejný argument je třeba zmínit i u osob se smyslovým postižením, které nemůžou číst nebo psát. Není-li však taková osoba schopna se podepsat, uplatní se obecná úprava ustanovení § 563 OZ, podle níž učiní namísto podpisu před alespoň dvěma svědky na listině rukou nebo jinak vlastní znamení, ke kterému jeden ze svědků připiše jméno jednajícího.

Navrhovaná změna napraví současný stav, který nespravedlivě zhoršuje postavení smyslově postižených osob při testování.

K bodu 16: (§ 2254)

Navrhujeme se snížit hranici nejvýše přípustné výše peněžité jistoty za splnění povinností vyplývajících z nájmu bytu a domu ze šestinásobku měsíčního nájemného na trojnásobek. Z poznatků Ministerstva práce a sociálních věcí s uplatňováním stávající úpravy vyplývá, že se omezení výše jistoty šestinásobkem měsíčního nájemného jeví v praxi jako nepřiměřeně vysoké s ohledem na nepříznivou sociální situaci příjemců nepojistných sociálních dávek (ale i ostatních občanů s nižšími příjmy), přičemž povinnost hradit takto vysokou jistotu se mnohdy stává zásadní překážkou získání standardního bydlení. Tito občané si nemohou dovolit takto vysokou jistotu složit, přičemž tuto částku nelze v plné výši kompenzovat ze systému nepojistných sociálních dávek.

K bodu 17: (§ 3025)

Užití pojmu „pobočné odborové organizace“ a „pobočné organizace zaměstnavatelů“ v občanském zákoníku a dalších zákonech skýtá podklad pro možné narušení autonomie odborových organizací a organizací zaměstnavatelů ve vnitřních záležitostech a může odporovat závazkům České republiky z mezinárodních smluv. Z tohoto důvodu se navrhuje jejich vypuštění. Smyslem je vyjasnit, že i odborová organizace a organizace zaměstnavatelů založená jinou odborovou organizací nebo organizací zaměstnavatelů, resp. jejich organizační jednotka s právní subjektivitou, je odborovou organizací nebo organizací zaměstnavatelů, nikoliv zvláštní entitou, na niž se přiměřeně použijí ustanovení o pobočném spolku. Tím má být rozšířen prostor pro realizaci svobody sdružování a v jejím rámci svobody koaliční. Nedotčena by i nadále měla být možnost odborových organizací a organizací zaměstnavatelů zřizovat si různé vnitřní sekce, úseky, oddělení a organizační jednotky bez právní subjektivity. Vyloučena by neměla být ani fakultativní možnost zřídit organizační jednotku s právní subjektivitou, která bude vykazovat obdobné rysy jako pobočný spolek. Přiměřená aplikace úpravy pobočného spolku však nebude odborovým organizacím ani organizacím zaměstnavatelů vnucována bez možnosti se od ní odchýlit.

K bodu 18: (§ 3033)

Navrhuje se prodloužit lhůtu pro přezkum soudních rozhodnutí, kterými byly před 31. 12. 2013 fyzické osoby zbaveny způsobilosti k právním úkonům, resp. byly v této způsobilosti omezeny, ze tří na pět let. V rámci přezkumu má soud zhlédnout a vyslechnout posuzovaného a dále vyslechnout opatrovníka, znalce, příp. ošetřujícího lékaře. Soud o svéprávnosti znovu rozhodne a ve výroku přesně formuluje rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezuje. Takto je třeba přezkoumat přes třicet tisíc rozhodnutí, což se v původně stanovené lhůtě ukazuje jako nemožné. Problém představuje i nedostatečný počet soudních znalců příslušných k vypracování znaleckého posudku.

Prodloužení lhůty pro přezkum má zajistit dostatečný prostor k řádnému individuálnímu posouzení, včetně pořízení znaleckých posudků, aniž by došlo k nežádoucímu zpomalení ostatní agendy soudů.

K bodu 19: (§ 3046)

Srovnej zdůvodnění k bodu 17. Užití pojmů „pobočné odborové organizace“ a „pobočné organizace zaměstnavatelů“ v ustanovení § 3046 OZ se jeví jako problematické a od počátku účinnosti zákona nezpůsobilé vyvolávat zamýšlené účinky. Fikce, podle níž se dřívější organizační jednotky odborových organizací a organizací zaměstnavatelů evidované podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, považují za jejich pobočné organizace, je nepřipadná. Postavení těchto organizačních jednotek lze přitom v mnohých případech jen obtížně ztotožnit s postavením pobočných spolků podle občanského zákoníku. Změnou se má vyjasnit, že se v daném případě jedná o standardní odborové organizace nebo organizace zaměstnavatelů, které podléhají témuž právnímu režimu.

K článku II

(přechodná ustanovení)

K bodu 1:

Navrhuje se formulovat přechodné ustanovení k navrhovanému znění ustanovení § 441 odst. 2 OZ, díky kterému budou platná právní jednání učiněná po nabytí účinnosti tohoto zákona, která by jinak byla stížena vadou pro nedostatek formy plné moci udělené ještě před účinností změny. To umožní recipientům již před nabytím této účinnosti částečně využít pravidla navrhovaného v § 441 odst. 2 OZ, když ještě za účinnosti dosavadní úpravy budou moci udělit v souladu s uvedeným ustanovením plnou moc pro právní jednání, která se poté uskuteční až za účinnosti nového zákona. Tím se také vyloučí pochybnosti o dostatečnosti a využitelnosti plných mocí udělených (na základě některých výkladů) jen s úředně ověřenými podpisy ještě před účinností změny a odpadne potřeba jejich opětovného udělení.

K bodu 2:

Navrhuje se stanovit šestiměsíční lhůtu, během níž musejí být do evidence zapsány svěrenské fondy, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti navrhovaného zákona. Jako sankce za nesplnění této povinnosti se navrhuje stanovit následek v podobě zániku správy (jehož účinky jsou upraveny v ustanovení § 1472 nebo 1473).

K bodu 3:

Aby nedošlo ke vzniku dvojkolejnosti evidence ve vztahu k svěrenským fondům vzniklým před a po nabytí účinnosti navrhovaného zákona, navrhuje se stanovit šestiměsíční lhůtu, během níž se musejí do evidence nechat zapsat obmyšlení svěrenských fondů zřízených

k soukromému účelu. Vzhledem k navrhované konstitutivnosti takového zápisu se současně navrhuje, aby následek spojený s nedodržením povinnosti tohoto zápisu spočíval v zániku účinnosti určení takového obmyšleného; svěřenský správce nebude kupříkladu dále oprávněn obmyšlenému, který není zapsán v evidenci svěřenských fondů, poskytovat plnění ze svěřenského fondu.

K bodu 4:

Pro případ, že by nebylo svěřenského správce, který by vykonával správu nad svěřenským fondem vzniklým přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a kterému přísluší podat návrh na zápis skutečností, jejichž zápis do evidence svěřenských fondů je podle tohoto zákona obligatorní, navrhuje se v přechodném ustanovení stanovit, že zahájí-li se ve lhůtě podle bodu 3 nebo 4 řízení o jmenování svěřenského správce, neskončí tato lhůta dříve než za šest měsíců ode dne, kdy byl svěřenský správce jmenován.

K bodu 5:

Pro občanská sdružení a společenství vlastníků vzniklá do 31. 12. 2013 se navrhuje stanovit výjimku z přechodného ustanovení § 3042 NOZ, jež ukládá všem právnickým osobám přizpůsobit svůj název požadavkům nového občanského zákoníku do dvou let ode dne nabytí jeho účinnosti.

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, který obsahoval úpravu občanských sdružení do účinnosti nového občanského zákoníku, nestanovil žádné náležitosti názvu občanských sdružení. Ta si tak mohla zvolit název libovolný za podmínky, že se výrazně lišil od názvu již existující právnické osoby, orgánu veřejné moci České republiky, mezinárodní organizace, jejího orgánu nebo její instituce a od názvu Evropské unie a jejích orgánů (viz § 6 odst. 2 a odst. 4 zákona o sdružování občanů). Zákon dokonce rozmanitost názvů předpokládal (§ 2 odst. 1 zákona o sdružování občanů). Zákon č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, který upravoval společenství vlastníků do nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, vyžadoval, aby název obsahoval slovo „společenství“ (viz § 9 odst. 14 písm. a) zákona o vlastnictví bytů).

Současné znění § 3042 zakotvuje povinnost přizpůsobit název právnické osoby ustanovením nového občanského zákoníku. Takovými ustanoveními jsou § 132 až 134 NOZ z obecné části upravující právnické osoby a dále speciální ustanovení u jednotlivých typů právnických osob, která zakotvují další požadavky. Bývalá občanská sdružení musejí do dvou let zařadit do svého názvu slova „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo zkratku „z. s.“ (§ 216 NOZ). Společenství vlastníků se týká § 1200 odst. 2 písm. a), který vyžaduje, aby název společenství obsahoval slova „společenství vlastníků“ – v praxi tedy musí mnohá společenství, jež tuto podmínku nesplňují, do svého názvu přidat pouze slovo „vlastníků“. Z povinnosti uvést název do souladu připouští § 3042 výjimku. Ta je však vymezena relativně úzce a nedokáže zachytit všechny případy, na něž by výjimka měla dopadnout.

Spolky i společenství vlastníků jsou svobodné soukromoprávní útvary. Nutit je, aby změnilý stávající název, pokud zde není legitimní veřejný zájem, představuje nepřiměřený zásah do jejich autonomie. Spolky jsou ze všech právnických osob nadány nejvyšší mírou autonomie, fungují na bázi dobrovolnosti, nemají zpravidla velký majetek a jejich hodnota je často dána jen jejich zažitým názvem. Změna názvu může znamenat snížení této hodnoty a mnohdy přináší značné finanční náklady spojené se změnou zakladatelských právních jednání, návrhem na zápis nového názvu do veřejných rejstříků, ale též třeba s úpravou propagačních předmětů, internetových stránek či vizitek. Není důvod autonomii spolků narušovat a nutit ty již existující, aby si do svého názvu vkládaly údaj o právní formě. Jediný veřejný zájem, jenž může případně u názvu vyvstat a který je vyjádřen v § 132 odst. 2 NOZ (zákaz klamavosti nebo zaměnitelnosti názvu spolku s jinou právnickou osobou), byl zajištěn již v úpravě účinné do konce roku 2013 (§ 6 odst. 4 zákona o sdružování). U společenství vlastníků jednotek existuje legitimní zájem na tom, aby veřejnost věděla, že se o takové společenství jedná. Tento legitimní zájem byl však nepochybně zajištěn i v předchozí úpravě: dle zákona o vlastnictví bytů podle § 9 odst. 14 musely stanovy obsahovat název společenství, který musel obsahovat označení domu, pro který vzniklo, a muselo v něm být obsaženo slovo „společenství“. Ani zde tak není nutné klást na společenství vlastníků vzniklá před rokem 2014 další nároky.

Navrhovaná výjimka z povinnosti uvést název do souladu s novým občanským zákoníkem se však nevztahuje na další právnické osoby. Tato povinnost se projeví např. u několika málo obchodních korporací (10), které budou muset ze svého názvu odstranit slovo „spolek“, neboť to se po nabytí účinnosti NOZ stalo vyhrazeným označením pro tuto formu právnické osoby a jeho uvedení v názvu právnické osoby jiné formy (kupř. Spolek zahrádkářů, s.r.o.) by bylo klamavé, a tudíž v rozporu s § 132 odst. 2 NOZ.

Ke dni 9. 4. 2015 bylo ve spolkovém rejstříku zapsáno 88235 spolků a 27358 pobočných spolků. Přičemž k témuž datu mělo požadované označení právní formy ve svém názvu („spolek“, „zapsaný spolek“ nebo „z. s.“) uvedeno toliko 6896 spolků. V rejstříku společenství vlastníků jednotek bylo zapsáno 57550 společenství vlastníků. Z nich 42795 mělo ve svém názvu uvedenu právní formu v podobě „společenství vlastníků“ nebo „společenství vlastníků jednotek“.

Z výše uvedené statistiky je patrné, že několik měsíců před uplynutím lhůty pro přizpůsobení názvu požadavkům občanského zákoníku existuje mezi spolky i společenstvími vlastníků velký počet subjektů, kteří danou povinnost dosud nesplnili. S ohledem na tento stav panuje důvodná obava, že budou mnohé z těchto subjektů vystaveny hrozbě zrušení, aniž by důvod k tomuto zrušení byl za stávající situace odůvodněn veřejným zájmem či zájmem na ochraně jiných hodnot.

K článku III

(změna zákona o soudních poplatcích)

K bodu 1: (§ 11 odst. 1 písm. k))

Změna souvisí s navrhovaným vypuštěním pojmu „pobočné odborové organizace“ a „organizace zaměstnavatelů“ z občanského zákoníku a dalších zákonů. K tomu srovnej zdůvodnění k části první čl. I bodu 17.

K bodu 2 a 3: (§ 11 odst. 1 písm. l) a o))

Navrhuje se osvobození od soudního poplatku v případě zápisu svěřenského fondu do evidence svěřenských fondů, změny zápisu nebo výmazu svěřenského fondu. Záměrem je nezvyšovat dále náklady, které jsou spojeny se zřízením a fungováním svěřenského fondu.

K bodu 4: (§ 16a)

Navrhované ustanovení zakotvuje pro účely tohoto zákona legislativní zkratku, podle které se veřejným rejstříkem rozumí i evidence svěřenských fondů.

K článku IV

(změna notářského řádu)

Změna se navrhuje v návaznosti na navrhovanou změnu ustanovení § 1537 občanského zákoníku. Stávající ustanovení § 65 odst. 3 se jeví jako nadbytečné.

K článku V

(změna zákoníku práce)

K bodům 1 a 2: (§ 56a a § 77)

Vzhledem k vypuštění možnosti rozvázat pracovní poměr nezletilého, který nedosáhl šestnácti let věku, jeho zákonným zástupcem, se ustanovení § 56a a § 77 odst. 5 a 6 stávají nadbytečnými. Z tohoto důvodu se navrhuje je ze zákoníku práce vypustit.

K článku VI

(změna zákona o základních registrech)

Navrhuje se změna zákona o základních registrech, která souvisí se zavedením evidence svěřenských fondů. Bylo upuštěno od původně zamýšleného řešení v podobě právní fikce, podle níž se mělo hledět na svěřenský fond pro účely daného zákona jako na právnickou osobu. Z praktických důvodů byl po konzultaci s Ministerstvem vnitra i na základě požadavků jiných resortů svěřenský fond upraven jako další subjekt, o němž se vedou v registru osob údaje. Tím nemá být nikterak dotčen soukromoprávní charakter svěřenského fondu jako bezsubjektní entity. Pokud jde o podstatu zbývajících změn v ustanovení § 25, platí, že je nezbytné převedení věty do množného čísla, jinak nebude z gramatického hlediska správně formulována („Subjektem, o němž se vedou v registru osob údaje, je svěřenský fond, pokud je

zapsána (...)). Všechny dosavadní subjekty jsou zde uvedeny v rodu ženském, nově vkládané písmeno g) však obsahuje subjekt uvedený v rodu mužském.

K článku VII

(změna zákona o zvláštních řízeních soudních)

K bodu 1: (§ 38)

V návaznosti na četné připomínky praxe se navrhuje soudu výslovně umožnit, aby upustil od výsledku znalce, a to v případě, kdy se jedná o prodloužení doby omezení svéprávnosti. Soud od znaleckého posudku může upustit v případě, kdy se stav dotčené osoby nezměnil. O této skutečnosti musí mít soud k dispozici relevantní důkaz. Tím může být zejména zpráva ošetřujícího lékaře ve spojení s naposledy vypracovaným znaleckým posudkem, z nichž plyne, že stav zjištěný dříve pořízeným znaleckým posudkem nevykazuje perspektivu zlepšení, což je zároveň potvrzeno aktuální zprávou ošetřujícího lékaře. Pro vyloučení pochybností se pro tento případ navrhuje stanovit, že výsledek znalce, který vypracoval poslední znalecký posudek, se v tomto řízení nevyžaduje. Rovněž co se týče zprávy ošetřujícího lékaře, i tu postačí předložit, aniž by byl nezbytný jeho výsledek. To nevylučuje, aby soud ošetřujícího lékaře vyslechl, shledá-li, že to okolnosti vyžadují, jak odpovídá pravidlu stanovenému již ve stávající dikci odstavce 1. Ostatní pravidla týkající se průběhu řízení zůstávají zachována. Návrh sleduje zefektivnění a zpružnění řízení v případech, kdy je zjevné, že je nový znalecký posudek a výsledek znalce nadbytečný, a řízení je tudíž zbytečně prodlužováno a spojeno s neúčelnými náklady i potenciální zátěží pro posuzovaného. V této souvislosti se poukazuje i na nízký počet soudních znalců příslušných k vypracování posudku. Alespoň částečné snížení počtu těchto posudků tak může mít pozitivní vliv i na rychlost ostatních řízení, ve kterých bude posudek nutné vypracovat.

Navrhované ustanovení se inspirovuje úpravou Německa (srov. § 295 odst. 1 Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit). Od ustanovení znalce je možné dle německé právní úpravy upustit v případě, že je na základě osobního výsledku dotčené osoby a vyjádření lékaře zřejmé, že stávající opatření bude nadále potřebné.

K bodu 2: (§ 164)

Bude-li v rámci řízení o pozůstalosti zjištěno, že zůstavitel pořízením pro případ smrti zřídil svěrenský fond, navrhuje se, aby požadavek na deklaratorní zápis do evidence svěrenských fondů zabezpečil notář. K provedení zápisu dojde bez řízení na podkladě usnesení vydaného v řízení o pozůstalosti.

Notář pověřený prováděním úkonů v rámci řízení o pozůstalosti je nezávislým subjektem, jenž je schopen zajistit realizaci této povinnosti, jejíž splnění přesahuje zájem osob zainteresovaných na výsledku tohoto řízení. Volba jakékoli jiné osoby se jeví jako nefunkční. Zakladatel zde nepřipadá v úvahu. Taktéž svěrenský správce zde být nemusí. Z platné právní úpravy nijak nevyplývá povinnost, aby byl svěrenský správce obligatorně určen již v pořízení

pro případ smrti, popřípadě aby zde byl stanoven alespoň způsob jeho určení. Stávající úprava toliko stanovuje náležitosti statutu (§ 1452), mezi nimiž se uvedené skutečnosti nevyskytují. I tehdy, když bude svěřenský správce v pořízení pro případ smrti určen, není po vzniku svěřenského fondu zajištěno, že bude neprodleně zprostředkován údaj o tomto vzniku veřejnosti. Svěřenský správce je sice povinen spravovat fond již v den následující po dni úmrtí zůstavitele, avšak může být ve vztahu k povinnosti nechat zapsat fond nečinný. Další osoby připadající v úvahu, kupříkladu vykonavatel závěti či správce dědictví, jsou pouze fakultativními subjekty se specifickou rolí v rámci řízení o pozůstalosti, tudíž se nejedná jako vhodné, aby jim byl tento úkol svěřen. V takovém případě by mohl trvat nežádoucí stav, kdy svěřenský fond sice vznikl, avšak absentuje veřejně dostupný údaj, který by vznik a den tohoto vzniku osvědčoval. O existenci svěřenského fondu by se při absenci takového údaje nemohly dozvědět ani osoby, které jsou případně oprávněny svěřenského správce jmenovat nebo mají právní zájem na tom navrhnout soudu, aby svěřenského správce jmenoval nebo mu uložil povinnost podat návrh na zápis svěřenského fondu do evidence (§ 1455, § 1466). Daný stav by byl nežádoucí rovněž pro třetí osoby, které kontrahují s osobou svěřenského správce, jenž nesplnil povinnost podat návrh na zápis fondu do evidence.

Jakkoliv platí, že se do evidence má zapisovat též osoba svěřenského správce, předpokládá se, že svěřenský fond zřízený pořízením pro případ smrti bude moci být do evidence zapsán i bez konkrétní osoby svěřenského správce. Tento případ se navrhuje v textu zákona zdůraznit výslovně, svěřenský správce tak bude do evidence zapsán pouze tehdy, byl-li již jmenován nebo jinak určen. Tato možnost zde musí být dána právě proto, aby bylo reálně možné co nejdříve po vzniku fondu zprostředkovat údaj o tomto vzniku veřejnosti (srov. výše uvedené motivace).

Pověřením notáře (který zároveň vykonává funkci soudního komisaře) tímto úkonem se má sledovat rovněž vůle zůstavitele, jež by mohla v případě jiného řešení zůstat nenaplněna. Notář však má vystupovat jako nezávislý subjekt. Zejména proto, že by v případě jiného řešení hrozila zájmová nerovnováha. Je přitom zřejmé, že notář ve vztahu k tomuto úkolu nemá být obdobou vykonavatele závěti, správce pozůstalosti ani svěřenského správce, neboť má zasláním usnesení rejstříkovému soudu uskutečnit pouze úkon, jenž směřuje k osvědčení jsoucího právního stavu. V žádném případě nelze dovozovat, že by zde byla dána působnost notáře ve vztahu k dalším úkonům souvisejícím s fungováním svěřenského fondu či v souvislosti s ním. Vzniknou-li kupříkladu pochybnosti, zda je ten který majetek součástí svěřenského fondu či předmětem pozůstalosti, je třeba tento spor řešit mezi svěřenským správcem a dědici; notář – soudní komisař není k tomuto pasivně legitimován.

Notář má povinnost zaslat příslušné usnesení rejstříkovému soudu bez zbytečného odkladu poté, co bylo spolehlivě zjištěno, že zůstavitel pořízením pro případ smrti zřídil svěřenský fond; bez ohledu na skutečnost, zda je již osoba svěřenského správce známa a bez nutnosti její zjištění iniciovat a zabezpečovat.

Příslušné usnesení obsahuje dosud známé údaje, které se podle jiného zákona navrhuje zapisovat o svěřenském fondu do evidence svěřenských fondů. Jeho obsahem je vyrozumění svěřenského správce o tom, že vznikl svěřenský fond, jehož správy se má ujmout, a o jeho právech v řízení o pozůstalosti, v jehož rámci se rovněž rozhoduje o majetku vyčleněném do

svěřenského fondu. Postavení svěřenského správce v řízení o pozůstalosti je tedy obdobné postavení dědice, avšak pouze v rozsahu, v jakém to neodporuje povaze správy svěřenského fondu a vůli zůstavitele. V úvahu tedy z povahy věci nepřipadá například právo svěřenského správce dědictví odmítnout.

K článku VIII

(změna zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob)

Obecně:

Evidenci svěřenských fondů se navrhuje upravit v zákoně č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Přestože svěřenské fondy nejsou osobou, bylo zvoleno řešení právně zakotvit evidenci těchto entit v rejstříkovém zákoně. Tento zákon poskytuje infrastrukturu pro vedení evidence svěřenských fondů v podobě osvědčené procedury rejstříkového řízení a existující soustavy rejstříkových soudů, které mají dlouhodobou zkušenost s vedením registrů blízkých navrhované evidenci svěřenských fondů. Navrhované řešení je proto z hlediska ekonomické náročnosti šetrné. Je rovněž legislativně příznivější, když umožňuje v řadě případů aplikaci ustanovení, která upravují veřejné rejstříky obecně.

Volba zavedení evidence svěřenských fondů v podobě obdobné veřejným rejstříkům vyplynula ze zhodnocení stávajícího právního stavu a porovnání dalších variant řešení.

Zhodnocení stávajícího právního stavu:

Toho času existuje dílčí evidence svěřenských fondů pro daňové účely. Svěřenský fond je poplatníkem daně z příjmů právnických osob (§ 17 odst. 1 písm. f) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů), daně z přidané hodnoty (§ 4b odst. 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty) a daně z pozemků a daně ze staveb § 3 odst. 2 písm. b) a § 8 odst. 2 písm. b) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí). Ve vztahu ke svěřenským fondům jakožto poplatníkům daní existuje podle ustanovení § 125 a násl. zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, registrační povinnost. Osobou, která plní povinnosti stanovené svěřenskému fondu jakožto daňovému subjektu, je svěřenský správce (§ 20 odst. 3 daňového řádu). Stávající stav je v podrobnostech přiléhavě popsán ve veřejně dostupné informaci k registraci svěřenských fondů na stránkách finanční správy (k dispozici zde: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-sprava-dani-a-poplatku/Informace_k_registraci_sverenskych_fondy.PDF): „Registrační řízení probíhá stejným způsobem jako u jiných daňových subjektů – tedy svěřenský správce je povinen v zákonem stanovených případech podat přihlášku k registraci pro právnické osoby, jejíž nedílnou součástí jsou kopie statutu svěřenského fondu a dokladu o datu vzniku svěřenského fondu a další doklady prokazující údaje uvedené v přihlášce k registraci (originály dokladů je nutno předložit správci daně k nahlédnutí). Při registraci je nutno uvést také údaje týkající se svěřenského správce (je-li správců více, pak údaje všech svěřenských správců) – je-li svěřenským správcem fyzická osoba, uvede její jméno, příjmení, rodné číslo, adresu místa pobytu a případně adresu pro doručování, je-li svěřenským správcem právnická osoba, uvede její název, IČO, právní formu, adresu sídla, identifikátor datové schránky a další kontaktní údaje. (...) Správce daně vydá rozhodnutí o registraci podle ust. § 129 daňového řádu

a přidělí svěřenskému fondu daňové identifikační číslo. Vzhledem k absenci sídla svěřenského fondu nelze určit místní příslušnost správce daně podle ust. § 13 odst. 1 písm. b) daňového řádu, ale je určena podle ust. § 12 odst. 1 zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Místně příslušným správcem daně je tedy Finanční úřad pro hlavní město Prahu. Spravujícím územním pracovištěm v rámci Finančního úřadu pro hlavní město Prahu je Územní pracoviště pro Prahu 7. V případě, kdy je součástí majetku ve svěřenském fondu nemovitá věc, je místní příslušnost ke správě daně z nemovitých věcí určena standardně podle ust. § 13 odst. 2 daňového řádu - místně příslušným je tedy ten správce daně, v jehož obvodu územní působnosti se nemovitá věc nachází.“

Ke dni 13. 4. 2015 bylo pro daňové účely registrováno u Finančního úřadu pro hlavní město Prahu celkem 50 svěřenských fondů, z nichž všechny byly zřízeny k soukromému účelu.

Porušení povinnosti registrovat svěřenský fond u správce daně se svěřenský správce dopustí toliko správního deliktu. S ohledem na to, že skutečnost, že svěřenský fond nebyl registrován jako daňový subjekt, nemá vliv na platnost jeho vzniku, lze mít pochybnosti o tom, zda celkový počet registrovaných svěřenských fondů odpovídá jejich skutečnému počtu.

Podle stávající právní úpravy dále platí, že se pro účely veřejných seznamů nebo jiných evidencí eviduje údaj o svěřenském správci jako vlastníku majetku ve svěřenském fondu s poznámkou „svěřenský správce“ (§ 1456 NOZ).

Varianty řešení

Při úvahách o legislativním řešení bylo zvažováno několik variant. První spočívala v zachování a případném rozvinutí stávající právní úpravy, která počítá toliko s dílčí evidencí svěřenských fondů pro daňové účely. Tato varianta ze shora uvedených důvodů není způsobila zajistit věrohodný přehled o existenci všech svěřenských fondů, které působí na území České republiky, a o osobách, které na nich participují. Rovněž tato evidence v plné míře nepromítá a není s to promítnout požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2015/849/EU ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu. Konečně tato evidence není využitelná k ochraně soukromých osob, které mohou být činností vyvíjenou v souvislosti se svěřenským fondem poškozeny. Druhá varianta spočívala ve vybudování zcela nové evidence obdobné evidenci smluv o manželském majetkovém režimu, která je vedena Notářskou komorou České republiky. Tato podoba evidence na rozdíl od nakonec zvolené varianty evidence obdobné veřejnému rejstříku neumožňovala využít již existující technický a právní způsob řešení, protože bylo možné usuzovat na její nepoměrně vyšší nákladovost.

K bodu 1:

Za účelem zachování terminologické čistoty (nepoužitelnost pojmu rejstřík pro non-subjekt) a vyloučení pochybností o nezměněné povaze svěřenských fondů se navrhuje změna názvu rejstříkového zákona.

K bodu 2 a 3: (§ 7)

V souvislosti s doplněním zákona o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob o evidenci svěřenských fondů se navrhuje adekvátně rozšířit rozsah údajů uveřejňovaných Ministerstvem financí.

K bodu 4: (§ 26)

Změna souvisí s navrhovaným vypuštěním pojmu „pobočné odborové organizace“ a „organizace zaměstnavatelů“ z občanského zákoníku a dalších zákonů. K tomu srovnej zdůvodnění k části první čl. I bodu 17.

K bodu 5: (65a až 65g)

K § 65a:

Právní úpravu evidence svěřenských fondů se navrhuje upravit v Části první, v nově vložené Hlavě IV. Ustanovení § 65a stanovuje, že se na evidenci svěřenských fondů použijí obdobně ustanovení tohoto zákona o veřejných rejstřících.

Odstavec 2 vymezuje entity, které se budou do evidence zapisovat. Jedná se jak o svěřenské fondy zřízené podle českého práva, tak i o srovnatelné entity, které se řídí právem jiného státu a působí na území České republiky. Obdobná povinnost zápisu je již za stávající úpravy stanovena kupříkladu zahraničním spolkům, které *vyvíjejí činnost* na území České republiky. Rozsah použitého pojmu *působí* je dostatečně široký k tomu, aby zabránil obcházení zápisu do evidence, kterému by měly podléhat tuzemské svěřenské fondy, prostřednictvím zakládání obdobných zahraničních entit. Subtilnější vymezení daného pojmu lze ponechat aplikační praxi.

Odstavec 3 stanoví, že se na svěřenský fond použijí obdobně ustanovení tohoto zákona o zapsané osobě. Zároveň se navrhuje stanovit, že ve vztahu ke svěřenskému fondu vykonává práva a povinnosti podle rejstříkového zákona svěřenský správce. Tím je zohledněna povaha svěřenského fondu jakožto *non*-osoby, která není způsobilým nositelem a vykonavatelem těchto práv a povinností. Role svěřenského správce v tomto ohledu odpovídá jeho hmotněprávnímu postavení, které vyplývá z ustanovení § 1448 odst. 3 a 1456 NOZ. Taktéž se navrhuje z důvodu vhodnosti vztáhnout na osobu svěřenského správce pravidla, která zákon stanoví o členu orgánu právnické osoby. Tím jsou do úpravy jeho postavení zahrnuta pravidla dle ustanovení § 10 a 106 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

Ustanovení části první se na úpravu evidence svěřenských fondů použijí obdobně. Z tohoto pravidla stanovuje odchylky a výluky odstavec 4 a 5.

Odstavec 4 představuje zvláštní úpravu k jinak přímo aplikovatelné úpravě části první zákona. Soud při naplnění podmínek ustanovení § 9 odst. 1 svěřenský fond zruší, jeho likvidace však nepřichází v úvahu a bude aplikována speciální úprava občanského zákoníku (§ 1472 a násl. NOZ). S ohledem na převážně neveřejný charakter evidence svěřenských fondů (§ 65d odst. 2 návrhu) a z něj vyplývající nemožnost osob zainteresovaných na fungování svěřenského fondu (zakladatel, obmyšlený, další osoba vykonávající dohled) zjistit ve všech ohledech

případný rozpor zápisu s donucujícím ustanovením zákona, navrhuje se zakotvit, aby soud o takovém případném rozporu a trvající nečinnosti svěřenského správce ve vztahu k jeho odstranění tyto osoby vyrozuměl. Teprve v případě, že ani tyto osoby nezajistí nápravu, může soud přistoupit ke zrušení svěřenského fondu. Bez výslovného zakotvení takového postupu by se dané osoby o rozporu zápisu s donucujícím ustanovením zákona zpravidla dozvěděly až v průběhu samotného řízení o zrušení svěřenského fondu (§ 95 zákona č.292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních).

Odstavec 5 výslovně vylučuje použitelnost ustanovení § 14 zákona, neboť svěřenský fond se nevyznačuje atributem sídla, a dále ustanovení části první hlavy III.

K § 65b:

Navrhované ustanovení upravuje aktivní legitimaci k podání návrhu na zápis zřízeného svěřenského fondu do evidence svěřenských fondů. Navrhuje se, aby v případech, kdy je svěřenský fond zřizován smlouvou, byl k podání návrhu povolán svěřenský správce. Stanovení svěřenského správce jako navrhovatele vychází z logiky jeho postavení ve vztahu k majetku vyčleněnému do svěřenského fondu. Předpokládá se, že svěřenský správce již přijal pověření držet a spravovat vyčleněný majetek, což jej může opravňovat též k převzetí iniciativy v procesu, který má směřovat k dovršení vzniku svěřenského fondu. Jako možné bylo zvažováno též řešení, které se při vymezení okruhu navrhovatelů uplatňuje u nadačních fondů (§ 32). Zde je v první řadě dána aktivní legitimace zakladateli. Toto řešení však bylo zavrženo, neboť neodpovídá roli zakladatele, která by se po zřízení svěřenského fondu měla omezit především na činnost dohlédací.

Odlišné pravidlo se uplatní pro svěřenské fondy, které vznikly na základě pořízení pro případ smrti. Srov. podrobnější zdůvodnění k navrhovanému ustanovení § 164 odst. 3 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

K § 65c:

Navrhuje se, aby byl k podání návrhu na změnu nebo výmaz zápisu o svěřenském fondu oprávněn svěřenský správce. Krom faktů, že svěřenský fond není nadán právní osobností, je odůvodněno toto právo svěřenského správce též logikou jeho postavení jako osoby, jež vykonává vlastnická práva k majetku ve svěřenském fondu vlastním jménem na účet fondu.

K § 65d a 65f:

Ustanovení vypočítávají údaje, které se navrhuje ohledně svěřenského fondu zapsat do evidence. Výčet zapisovaných skutečností v § 65d a 65f je inspirován § 25 a 65 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a je uzpůsoben zapisované entitě. Okruh zapisovaných osob vychází mimo jiné také z vymezení osoby tzv. skutečného vlastníka, jak jej vymezuje ve vztahu k svěřenskému fondu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2015/849/EU ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (čl. 31 směrnice).

K § 65e:

Navrhované ustanovení vystihuje povahu evidence svěřenských fondů jako evidence zásadně neveřejné. Kromě základních údajů, které identifikují svěřenský fond, by měly být široké veřejnosti přístupné toliko údaje o jméně svěřenského správce a adresy, na které mohou třetí osoby přicházet se svěřenským správcem jednajícím na účet svěřenského fondu do styku, a o tom, zda je v majetku fondu také závod. Údaje o ostatních osobách zapisovaných do evidence v souvislosti se zápisem svěřenského fondu nebudou zveřejněny, ledaže s tím tyto souhlasí. Vzhledem k závažnosti následků souhlasu se zveřejněním údajů v evidenci se požaduje, aby byl opatřen úředně ověřeným podpisem osoby, která souhlas uděluje. Zapisované údaje o těchto osobách by neměly být uváděny v opisu z evidence svěřenských fondů. Uveřejnění nepodléhají ani listiny zakládané do sbírky listin, obsahují-li takové údaje. Zákon zde uznává legitimitu zájmu těchto osob na ochraně jejich soukromí. Opis zápisu či listiny obsahující jinak nezveřejňované údaje rejstříkový soud poskytne na žádost svěřenskému správci či osobě, která prokáže právní zájem na jejich získání (např. věřitel zakladatele nebo obmyšleného). Částečný opis zápisu, který obsahuje zveřejňované údaje, bude moci získat v souladu s § 4 každý.

Odstavec 3 vypočítává rovněž osoby, kterým bude umožněn dálkový přístup k údajům zapisovaným do evidence svěřenských fondů. Tyto subjekty mohou přístupu k těmto údajům využívat pouze pro potřeby a v mezích své zákonné působnosti, nemohou jej využívat svévolně. Jelikož se v praxi může jednat o vyšší množství přístupů, není z hlediska účelnosti a hospodárnosti vhodné, aby byl vydáván opis zápisu těchto neuveřejněných informací soudem. Proto bude v návaznosti na nabytí účinnosti novelizace rejstříkového zákona vytvořena speciální aplikace, která dané údaje v zásadě okamžitě zprostředkuje, bez nutnosti obracet se na soud. Tato aplikace bude navázána na veřejné rejstříky a bude provozována a spravována Ministerstvem spravedlnosti ČR. Obdobné řešení se navrhuje rovněž za účelem zprostředkování údajů o skutečném majiteli ve vztahu k právníkům osobám podle navrhované evidence skutečných majitelů dle návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Ministerstvo spravedlnosti umožní přístup k informacím o skutečném majiteli pouze tehdy, pokud oprávněné subjekty zajistí, aby bylo možné zjistit identitu konkrétních fyzických osob, které k údajům o skutečném majiteli přistupují. Je totiž třeba mít kontrolu nad tím, zda k neveřejným a částečně osobním údajům přistupují skutečně pouze oprávněné subjekty, respektive osoby jednající za tyto subjekty (např. zaměstnanci). Z tohoto důvodu bude vyhláškou Ministerstva spravedlnosti upraven postup pro přístup. V případě orgánů veřejné moci (soudy, orgány činné v trestním řízení, zpravodajské služby atd.) bude verifikace k údajům přistupujících osob povětšinou dostatečně zajištěna interními systémy daných institucí. Tyto subjekty Ministerstvu spravedlnosti pouze předají identifikační údaje (obdobná číslům kvalifikovaných certifikátů), díky nimž Ministerstvo spravedlnosti konkrétním osobám s konkrétním (Ministerstvu spravedlnosti nahlášeným) identifikátorem umožní dálkový přístup. V případě ostatních subjektů bude ověřování probíhat prostřednictvím čísel kvalifikovaných certifikátů.

Aby byl subjektům umožněn přístup, budou muset předat Ministerstvu spravedlnosti seznam čísel kvalifikovaných certifikátů vydaných kvalifikovaným poskytovatelem certifikačních

služeb (viz definice v zákoně č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu). Ministerstvo spravedlnosti následně umožní, aby se údaje o skutečném majiteli zobrazily pouze těm přístupujícím, jejichž čísla (kvalifikovaného certifikátu) byla oznámena. Díky této identifikaci bude možné kontrolovat, kdo, kdy a k jakým neveřejným údajům přistupoval. Zároveň bude aplikací vždy vyžadováno, aby k údajům přistupující osoba uvedla účel svého přístupu. Účel by osoba měla specifikovat co nejpřesněji, aby bylo zřejmé, co konkrétně subjekt (a osobu) vedlo k potřebě zjišťovat údaje o skutečném majiteli. Uvedený účel bude aplikací pro účely kontroly oprávněnosti a důvodnosti nahlížení evidován.

Aplikací nashromážděná data o nahlížení údajů o budou k dispozici FAÚ pro účely kontroly povinných osob (§ 2 zákona č. 253/2008 Sb.). Bližší informace k fungování této aplikace stanoví prováděcí právní předpis Ministerstva spravedlnosti.

V odstavci 5 se stanoví, že poskytování či umožnění přístupu k údajům o skutečném majiteli podle odstavce 3 písmene k) bude zpoplatněno. Náhradu nákladů bude subjekt platit vždy, když poskytne seznam čísel kvalifikovaných certifikátů nebo když ohlásí změnu v tomto seznamu. Ministerstvo spravedlnosti stanoví výši náhrady nákladů tak, aby nepřevyšovaly skutečně vynaložené náklady s aktualizací seznamu a provozem aplikace. Zpoplatnění se vztahuje pouze na subjekty podle písmene k), tedy na ty, které budou k údajům o skutečném majiteli přistupovat v relaci na svou činnost, kterou vykonávají na komerční bázi.

K § 65g:

Ustanovení vypočítává údaje, které se navrhuje zapsat do evidence ohledně zahraničního svěřenského fondu. Výčet zapisovaných skutečností v § 65f je inspirován § 49 a 50, jakož i dalšími ustanovení zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, a je uzpůsoben zapisované entitě.

K bodu 6 až 14: (§ 66)

Navrhuje se doplnit stávající ustanovení upravující obsah sbírky listin o dokumenty zakládané ohledně svěřenského fondu. Výčet je inspirován obecnou úpravou pro právnické osoby se zohledněním specifik svěřenských fondů.

Změna v ustanovení § 66 písm. a) souvisí s navrhovaným vypuštěním pojmu „pobočné odborové organizace“ a „organizace zaměstnavatelů“ z občanského zákoníku a dalších zákonů. K tomu srovnej zdůvodnění k části první čl. I bodu 17.

K bodu 13: (§ 118a)

S ohledem na specifika svěřenských fondů je nutné stanovit některé odchylky od obecné úpravy řízení v rejstříkových věcech. Navrhuje se tak učinit v nově vkládaném § 118a. Aplikace některých ustanovení části čtvrté bude v případě svěřenských fondů z povahy věci vyloučena. Z povahy věci nelze použít například § 82 týkající se likvidace právnické osoby.

K řízení o návrhu na zápis je příslušný krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud svěřenského správce. Vznikl-li svěřenský fond smrti zůstavitele, je příslušným krajský soud, v jehož obvodu je soud, u něhož je vedeno řízení o pozůstalosti.

Účastníkem rejstříkového řízení je osoba, která podala návrh na zápis, k němuž je oprávněna podle rejstříkového nebo jiného zákona, a svěřenský správce.

Ustanovení této části, která stanoví práva či povinnosti zapsané osobě či členu orgánu právnické osoby, vykonává dle navrhovaného § 65a odst. 3 svěřenský správce. Povinnosti, které jsou zapsané osobě uloženy v ustanovení § 104, je třeba vymáhat vůči svěřenskému správci. Možnost soudu uložit svěřenskému správci sankci, která dopadá do jeho majetkové sféry, návrh zakotvuje ve snaze motivovat svěřenského správce k plnění povinnosti aktualizovat údaje zapsané v evidenci svěřenských fondů nebo založit stanovené listiny do sbírky listin. Nebylo by spravedlivé, aby svěřenský správce zanedbával plnění svých povinností na účet svěřenského fondu, aniž by osobně pociťoval dopady uložené pořádkové pokuty. V takovém případě by pořádková pokuta pozbyla charakter donucujícího opatření, které soud ukládá ve snaze přimět účastníka řízení, aby nebránil postupu v řízení. Navrhované ustanovení vyjasňuje, že svěřenský správce není oprávněn použít na úhradu pořádkové pokuty, která mu byla uložena v řízení podle § 104, prostředky ze svěřenského fondu. Ve snaze zachovat smysl a účel pořádkové pokuty je obdobné pravidlo zakotveno v § 267b odst. 2 občanského soudního řádu, byť toliko ve vztahu k výkonu rozhodnutí, kterým byla svěřenskému správci pořádková pokuta uložena. Skutečnost, že nelze v rámci výkonu takového rozhodnutí postihovat majetek ve svěřenském fondu, však nasvědčuje tomu, že není přípustné z prostředků fondu uhradit pořádkovou pokutu, je-li svěřenským správcem plněno dobrovolně. Odstavec 6 představuje zvláštní úpravu k jinak přímo aplikovatelné úpravě části druhé zákona. Soud při naplnění podmínek ustanovení § 104 a podmínek obsahově odpovídajícím ustanovení § 105 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, svěřenský fond zruší. Jeho likvidace však nepřichází v úvahu a bude aplikována speciální úprava občanského zákoníku (§ 1471 a násl. NOZ). S ohledem na převážně neveřejný charakter evidence svěřenských fondů (§ 65d odst. 2 návrhu) a z něj vyplývající nemožnost osob zúčastněných na fungování svěřenského fondu (zakladatel, obmyšlený, další osoba vykonávající dohled) zjistit ve všech případech porušení stanovených povinností svěřenským správcem, navrhuje se zakotvit, aby soud o případných nedostatecích a trvajících nečinnosti svěřenského správce ve vztahu k jejich odstranění tyto osoby vyrozuměl. Teprve v případě, že ani tyto osoby nezajistí nápravu, může soud přistoupit ke zrušení svěřenského fondu. Bez výslovného zakotvení takového postupu by se nicméně dané osoby o takových nedostatecích zpravidla dozvěděly až v průběhu samotného řízení o zrušení svěřenského fondu (§ 95 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních).

K článku IX

Účinnost zákona se navrhuje na 1. červenec 2016.

V Praze dne 12 – 10 – 2015

předseda vlády

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.

ministr spravedlnosti

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., v. r.